Euroopan unionin neuvosto

Bryssel, 21. marraskuuta 2026
(OR. en)

15692/26

CO EUR-PREP 33

ILMOITUS

Lähettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Eurooppa-neuvoston ylimääräinen kokous (26. ja 27. marraskuuta 2026) – Ehdotus päätelmiksi

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena ehdotus päätelmiksi, jonka Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja on laatinut tiiviissä yhteistyössä komission puheenjohtajan kanssa.

I HORISONTAALISET KYSYMYKSET

1. Seuraava monivuotinen rahoituskehys kattaa seitsemän vuotta eli vuodet 2028–2034. Talousarvion avulla Euroopan unioni voi vastata nykyisiin ja tuleviin haasteisiin ja saavuttaa poliittiset prioriteettinsa. Talousarvio kattaa uusia ja vakiintuneita politiikkoja, joilla pyritään varmistamaan EU:n turvallisuus ja vauraus pitkällä aikavälillä. Euroopalla on monia tarpeita: meidän on otettava vastuu omasta turvallisuudestamme muun muassa vahvistamalla puolustuskykyjämme ja suojelemalla rajojamme ja arvojamme sekä hallitsemalla muuttoliikettä. Meidän on myös tehostettava kilpailukykyä ja puhtaan siirtymän toimia. Perussopimusten velvoitteista johtuvat vakiintuneet politiikat, mukaan lukien taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus ja yhteinen maatalouspolitiikka (YMP), ovat samaan aikaan yhä ratkaisevan tärkeitä yhteisöillemme ja kansalaisillemme. Sitoutumisemme Ukrainaan on keskeinen osa yleisiä tavoitteitamme, samoin kuin jatkuva johtajuutemme humanitaarisen avun ja kehitysavun alalla.

2. Vuosien 2028–2034 rahoituskehyksen rakenne on seuraava:

   i) Otsake 1: Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus, maatalous, maaseutu ja merielinkeinot, vauraus ja turvallisuus

   ii) Otsake 2: Kilpailukyky, vauraus ja turvallisuus

   iii) Otsake 3: Globaali Eurooppa

   iv) Otsake 4: Hallinto.

Talousarvion rakennetta on yksinkertaistettava ja tehostettava, jotta geopoliittiseen ja taloudelliseen epävarmuuteen on mahdollista reagoida tehokkaasti ja tuloksellisesti. Menojen ryhmittely neljän otsakkeen alle heijastelee Euroopan unionin poliittisia prioriteetteja ja takaa riittävän jouston kohdennettujen varojen välillä. Ohjelmien määrää vähentämällä pyritään johdonmukaisuuteen ja synergioihin. Yleisessä kehyksessä otetaan huomioon Euroopan unionin laajemmat yksinkertaistamispyrkimykset, ja sillä on tarkoitus vähentää edunsaajien, hallintoviranomaisten ja tarkastusviranomaisten hallinnollista taakkaa.

3. Investointien edistämiseksi ja Euroopan talouden muuttamiseksi onnistuneesti on ratkaisevan tärkeää virtaviivaistaa ja nopeuttaa suunnittelu- ja lupamenettelyjä. Tältä osin Eurooppa-neuvosto pyytää komissiota esittämään vuoden 2027 alkupuoliskolla ilmoitetun lainsäädäntöehdotuksen, jolla asetetaan etusijalle ja nopeutetaan lupamenettelyjä, jotka koskevat investointeja hiilestä irtautumisen, energian, digitalisaation, tekoälyn, puolustuksen ja asumisen aloilla, mukaan lukien Euroopan kilpailukykyrahastosta sekä kansallisista ja alueellisista kumppanuussuunnitelmista rahoitetut investoinnit.

4. Monivuotinen rahoituskehys tarjoaa mahdollisuuden tukea kaikkia Euroopan unionin ulkoraja-alueita, myös Venäjän, Valko-Venäjän tai Ukrainan raja-alueita tai Mustanmeren rannikkoalueita, jotta voidaan parantaa Euroopan kehittyvää puolustusvalmiutta ja kriittisiä suorituskykyjä, varautumista, häiriönsietokykyä ja turvallisuutta sekä vastata Euroopan talouksien, sosiaalisen ja alueellisen kehityksen ja yhteenliitettävyyden haasteisiin.

5. Euroopan unionin menojen kokonaismäärä kaudella 2028–2034 on enintään 1 582 516 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoina ja 1 553 665 miljoonaa euroa maksumäärärahoina. Maksusitoumusmäärärahojen vuotuisten enimmäismäärien jakautuminen otsakkeittain esitetään jäljempänä. Kyseiset luvut esitetään myös asiakirjassa ST 16196/26 olevassa taulukossa, josta ilmenevät myös maksumäärärahojen vuotuiset enimmäismäärät. Ellei toisin mainita, kaikissa luvuissa on käytetty vuoden 2025 kiinteitä hintoja.

6. Vuotuinen tekninen inflaatiotarkistus tehdään automaattisesti käyttämällä 2 prosentin deflaattoria. Jos keskimääräinen vuotuinen inflaatioaste kolmen vuoden aikana, joka käsittää vuodet n – 1, n ja n + 1, on alle 1 prosenttia tai yli 3 prosenttia, vuoden n + 1 mukautusta muutetaan 50 prosentilla kyseisen kolmen vuoden keskimääräisen inflaatioasteen ja 2 prosentin viitekoron välisestä erotuksesta.

7. Monivuotista rahoituskehystä tarkistetaan, jos perussopimuksia tarkistetaan, Kypros yhdistyy jälleen tai Euroopan unioniin liittyy uusia jäsenvaltioita.

8. Komissio esittää ehdotuksen vuoden 2034 jälkeiseksi monivuotiseksi rahoituskehykseksi ennen 1. heinäkuuta 2032.

9. Nämä päätelmät eivät vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen, ja niissä otetaan huomioon kaikkien jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustusedut perussopimuksia noudattaen.

Yksinkertaistaminen

10. Monivuotisessa rahoituskehyksessä noudatetaan yksinkertaistettua ja virtaviivaistettua rakennetta, jonka tavoitteena on vähentää jäykkyyttä sekä viranomaisten ja edunsaajien hallinnollista taakkaa. Tämän uuden rakenteen on tarkoitus vähentää ohjelmien tavoitteiden päällekkäisyyttä, yksinkertaistaa hakijoiden ja edunsaajien mahdollisuuksia saada rahoitusta ja talousarviotietoja sekä varmistaa johdonmukaisuus ja synergiat ohjelmien välillä.

11. Maksamatta olevat määrät (RAL, reste à liquider) ovat monivuotisen ohjelmasuunnittelun ja jaksotettujen määrärahojen väistämätön sivutuote. Maksamatta olevien määrien odotetaan olevan 317 000 miljoonaa euroa (käypinä hintoina) vuosien 2021–2027 rahoituskehyksen loppuun mennessä, mikä johtaa nykyisestä rahoituskehyksestä tehtäviin maksuihin, jotka muodostavat huomattavan määrän tulevan rahoituskehyksen ensimmäisten vuosien kokonaismaksuista. Useita toimenpiteitä – kuten toteutuksen yksinkertaistaminen, asianmukaisten ennakkomaksujen määrien sekä maksuja ja vapauttamista koskevien sääntöjen vahvistaminen ja rahoituskehystä 2028–2034 koskevan alakohtaisen lainsäädännön hyväksyminen ajoissa – toteutetaan sen takia, että maksujen taso ja profiili olisivat ennakoitavissa, niiden kehitys olisi hallittua ja EU:n talousarvion avulla voitaisiin reagoida paremmin muuttuviin olosuhteisiin.

12. Jos hyväksytään yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin puitteissa sääntöjä tai suunnitelmia 30. marraskuuta 2028 jälkeen, vuonna 2028 käyttämättä jääneitä määrärahoja, lukuun ottamatta ennakkomaksuja koskevia sitoumuksia, vastaavat määrät siirretään tasasuhtaisesti vuosille 2029–2032 ja monivuotisen rahoituskehyksen enimmäismääriin tehdään vastaava mukautus.

13. Talousarvion yhtenäisyyden periaatteen mukaan kaikki EU:n menot sisällytetään pääsääntöisesti rahoituskehykseen. Joidenkin välineiden erityisluonne huomioon ottaen ne jätetään rahoituskehyksen maksusitoumusmäärärahojen ja maksumäärärahojen enimmäismäärien ulkopuolelle tai ne ovat talousarvion ulkopuolisia kohtia.

Joustavuus

14. Euroopan unionilla on oltava valmiudet reagoida poikkeuksellisiin olosuhteisiin ja muuttuviin sisäisiin tai ulkoisiin prioriteetteihin. Samaan aikaan on otettava huomioon toisaalta joustavuuden tarve ja toisaalta pitkän aikavälin investointien ennustettavuuden tarve sekä talousarvion kurinalaisuuden ja EU:n menojen läpinäkyvyyden periaatteet, rahoituskehyksen enimmäismäärien sitovuutta samalla noudattaen.

15. Koska rahoituskehyksellä voidaan vastata muuttuviin tarpeisiin ja priorisoida varoja uudelleen, se helpottanee mahdollista uudelleenkohdentamista ohjelmien sisällä ja niiden välillä. Mahdollinen poikkeaminen monivuotisten ohjelmien ohjeellisista määrärahoista saa olla enintään 20 prosenttia ohjelman koko keston ajaksi suunnitellusta määrästä. Tämä ei koske jäsenvaltioittain ennalta kohdennettuja määrärahoja.

16. Kuhunkin otsakkeeseen sisällytetään asianmukainen liikkumavara. Tietyissä ohjelmissa vahvistetaan kohdentamattomia määriä ja joustovaroja. Jatkuvasti muuttuvassa ympäristössä resurssien, joilla reagoidaan luonnonkatastrofien kaltaisiin kriiseihin, olisi myös oltava osa tiettyjen ohjelmien sisäänrakennettua joustavuutta vaarantamatta kuitenkaan ohjelmien ensisijaisten tavoitteiden saavuttamista.

17. Yksi ainoa liikkumavaraväline koostuu seuraavista:

i) Vuodesta 2029 alkaen rahoituskehyksessä vuoden n – 1 maksusitoumusmäärärahojen enimmäismääriin nähden jäävät liikkumavarat, jotka otetaan budjettimenettelyssä käyttöön rahoituskehyksessä vahvistettujen maksusitoumusmäärärahojen lisäksi (sitoumusten kokonaisliikkumavara).

ii) Komissio voi mukauttaa osana teknistä mukautusta vuodesta 2029 alkaen vuosien 2029–2034 maksumäärärahojen enimmäismäärää ylöspäin määrällä, joka vastaa suoritettujen maksujen ja rahoituskehyksen maksumäärärahojen vuoden n – 1 enimmäismäärän välistä eroa (maksumäärärahojen kokonaisliikkumavara). Mahdolliset mukautukset ylöspäin on kompensoitava kokonaisuudessaan maksumäärärahojen vuoden n – 1 enimmäismäärään tehtävällä vastaavalla vähennyksellä. Kokonaismukautukset vuosina 2032–2034 eivät saa ylittää 100 000 miljoonaa euroa verrattuna maksumäärärahojen alkuperäiseen enimmäismäärään.

iii) Viimeisenä keinona ennalta arvaamattomiin olosuhteisiin reagoimiseksi voidaan ottaa käyttöön määriä, jotka ylittävät rahoituskehyksen maksu- tai maksusitoumusmäärärahojen enimmäismäärät, edellyttäen, että ne katetaan kokonaan rahoituskehyksen yhden tai useamman otsakkeen liikkumavaroista kuluvana varainhoitovuonna tai tulevina varainhoitovuosina taikka maksumäärärahojen enimmäismäärien liikkumavaroista (ennakoimattomiin menoihin varattu liikkumavara). Kompensoituja määriä ei saa näin ollen ottaa uudelleen käyttöön rahoituskehyksen puitteissa.

Maksusitoumusmäärärahojen kokonaisliikkumavarasta ja ennakoimattomiin menoihin varatusta liikkumavarasta tiettynä vuonna käyttöön otettava kokonaismäärä on enintään 0,04 prosenttia EU:n BKTL:sta maksusitoumusmäärärahoina ja 0,03 prosenttia EU:n BKTL:sta maksumäärärahoina, ja se noudattaa omien varojen enimmäismäärää.

18. Joustovälineen avulla rahoitetaan yksittäisiä ennakoimattomia menoja, joita ei ole pystytty rahoittamaan yhden tai useamman otsakkeen käytettävissä olevien enimmäismäärien puitteissa. Määrärahat ylittävät rahoituskehyksen maksu- tai maksusitoumusmäärärahojen enimmäismäärät. Joustovälineen kiinteä vuotuinen määrä on 2 000 miljoonaa euroa. Joustovälineestä käytettävissä olevaa kiinteää vuotuista määrää korotetaan kunakin vuonna vuodesta 2029 alkaen määrällä, joka vastaa vuonna n – 2 vapautettuja määrärahoja. Euroopan parlamentti ja neuvosto päättävät joustovälineen varojen käyttöönotosta vuotuisen talousarviomenettelyn puitteissa.

    Joustovälineen vuotuisen määrän käyttämätöntä osaa voidaan käyttää vuoteen n + 2 saakka. Kaikki sellaiset osuudet vuoden n vuotuisesta määrästä, joita ei käytetä vuoteen n + 2 mennessä, peruuntuvat.

Hallinnointi

19. Tarvittavaa yleistä joustavuutta olisi tuettava vankalla hallinnolla sekä jäsenvaltioiden ja asiaankuuluvien toimielinten, erityisesti neuvoston, asianmukaisella osallistumisella toimien ja prioriteettien suunnitteluun ja mukauttamiseen sekä talousarvion toteuttamiseen. Näin varmistetaan, että EU:n talousarvio noudattelee läheisesti Euroopan unionin prioriteetteja kaikkien meno-ohjelmien osalta.

20. Jäsenvaltiot osallistuvat tiiviisti ja oikea-aikaisesti prioriteettien asettamiseen ja työohjelmista päättämiseen meno-ohjelmien puitteissa asianmukaisilla foorumeilla, mukaan lukien tarvittaessa asianmukaisten komiteamenettelyjen kautta, erityisesti osallistumalla tarkastelumenettelyyn välttäen kuitenkin tarpeetonta hallinnollista rasitetta. Neuvosto osallistuu tarpeen mukaan strategisiin keskusteluihin. Kukin toimielin toimii sille perussopimuksilla annettujen toimivaltuuksien rajoissa. Delegoidut säädökset rajoitetaan koskemaan muita kuin kyseisten säädösten keskeisiä osia.

21. Rahoituskehyksen alakohtaisten ohjelmien kesto olisi pääsääntöisesti sovitettava vuosien 2028–2034 rahoituskehyksen kestoon.

Vaikutukset ja tuloksellisuus

22. EU:n talousarvion roolia EU:n laajuisten politiikkatavoitteiden tehokkaan täytäntöönpanon tukemisessa olisi lujitettava entisestään. Tulevien poliittisten päätösten tueksi perustetaan horisontaalinen EU:n talousarvion menojen seurantaa ja tuloksellisuutta koskeva kehys, jossa otetaan huomioon EU:n varainkäytöllä saavutetut tulokset ja uudistusten edistyminen ja jolla mitataan EU:n talousarvion vaikutusta. Horisontaalisen tuloksellisuuskehyksen on myös tarkoitus osaltaan vähentää viranomaisille ja edunsaajille EU:n talousarvion toteuttamisesta aiheutuvaa hallinnollista rasitetta.

23. Talousarviolla olisi oltava huomattava vipuvaikutus EU:n varainkäytön vaikutuksen tehostamiseksi. Tähän kuuluu riittävä yhteisrahoitus kaikissa ohjelmissa. Lisäksi rahoitusvälineitä ja talousarviotakuita olisi yleisen konsolidointipyrkimyksen mukaisesti virtaviivaistettava edelleen erityisesti Euroopan kilpailukykyrahaston ja Globaali Eurooppa -välineen rahoitusvälineistön avulla, jolloin talousarvion avulla saadaan liikkeelle yksityisiä investointeja. Vaikka tämäntyyppinen rahoitus tarjoaakin mahdollisuuksia, rahoitusvälineistä johtuvia rahoitusvastuita, talousarviotakuita ja rahoitusapua on seurattava tiiviisti.

24. EU:n ohjelmilla ja välineillä olisi edistettävä oikeudenmukaisella, sosiaalisesti tasapainoisella, tasapuolisella ja kustannustehokkaalla tavalla Pariisin sopimuksen pitkän aikavälin sitoumusten täyttämistä sekä ympäristön ja biologisen monimuotoisuuden suojelua. Osana pyrkimyksiä saavuttaa näiden prioriteettien osalta tuloksia vähintään 35 prosentilla EU:n talousarviomenoista, lukuun ottamatta puolustukseen ja turvallisuuteen liittyviä menoja, olisi tuettava ilmasto- ja ympäristötavoitteita. Tätä olisi tuettava tehokkailla, oikeasuhteisilla ja avoimilla menetelmillä. Talousarviolla olisi lisäksi varmistettava, että EU:n menot ovat johdonmukaisia Pariisin sopimuksen tavoitteiden, ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen, päästöjen vähentämistä vähintään 55 prosentilla vuoteen 2030 mennessä koskevan Euroopan unionin ilmastotavoitteen sekä ilmastoneutraaliuden saavuttamista viimeistään vuoteen 2050 mennessä koskevan tavoitteen kanssa. Viranomaisten ja tuensaajien hallinnollista taakkaa olisi samalla rajoitettava.

25. ”Ei merkittävää haittaa” -periaatetta sovelletaan avoimesti ja oikeasuhteisesti, jos se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista, ja noudattaen kaikilta osin tuloksellisuuskehystä koskevaa asetusta. Periaatteen yksinkertaistettua soveltamista koskevat ohjeet olisi hyväksyttävä täytäntöönpanosäädöksellä tarkastelumenettelyä noudattaen jäsenvaltioiden kanssa käytyjen tiiviiden kuulemisten jälkeen. Ohjeissa olisi yksilöitävä politiikanalat tai tukitoimialat, joiden katsotaan olevan vaatimustenmukaisia ilman lisäarviointia. Näissä ohjeissa olisi katsottava, että tuki, johon sovelletaan vastuullista tilanhoitoa koskevia edellytyksiä, on ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukaista. Lisäksi näissä ohjeissa yksilöidään tapaukset, joissa ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen soveltaminen ei ehkä ole mahdollista tai asianmukaista, kuten kriisitilanteet, geostrategiset vaatimukset tai muut yleistä etua koskevat pakottavat syyt. Tältä osin tätä periaatetta ei ole mahdollista tai asianmukaista soveltaa muuttoliikkeeseen ja rajaturvallisuuteen eikä puolustukseen ja turvallisuuteen, sotilaallinen liikkuvuus mukaan lukien.

26. EU:n talousarvion moitteettoman toteuttamisen ja unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi monivuotiseen rahoituskehykseen on sisällytettävä vahvoja suojatoimia, joilla varmistetaan oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen ja perusoikeuskirjan tehokas soveltaminen samalla, kun noudatetaan kaikilta osin objektiivisuuden, syrjimättömyyden ja jäsenvaltioiden yhdenvertaisen kohtelun periaatteita, ja joita sovelletaan oikeudenmukaisesti, puolueettomasti ja tosiseikkojen pohjalta siten, että varmistetaan asianmukainen menettely.

27. Vankalla ja tehokkaalla tarkastus- ja valvontajärjestelmällä varmistetaan maksujen laillisuus ja luotettavuus, vältetään vastuualueiden päällekkäisyys ja otetaan huomioon suhteellisuusperiaate.

II OTSAKE 1 – TALOUDELLINEN, SOSIAALINEN JA ALUEELLINEN YHTEENKUULUVUUS, MAATALOUS JA MAASEUTU, MERIELINKEINOT, VAURAUS JA TURVALLISUUS

28. Tämän otsakkeen tavoitteena on tuottaa EU:n lisäarvoa edistämällä yhteenkuuluvuutta, ylöspäin tapahtuvaa lähentymistä, talouskasvua, kilpailukykyä, laadukkaita työpaikkoja, häiriönsietokykyä ja turvallisuutta tukemalla investointeja ja uudistuksia osallistavan, kestävän, vauraan, autonomisen ja turvallisen Euroopan luomiseksi. Tämän otsakkeen menoilla pyritään kaventamaan taloudellisia, sosiaalisia ja alueellisia eroja, edistämään maaseutualueiden houkuttelevuutta ja kehitystä, tukemaan häiriönsietokykyisiä, kilpailukykyisiä ja kestäviä EU:n maatalous- ja kalastusaloja sekä vauhdittamaan sinistä taloutta, investoimaan ihmisiin, vahvistamaan Euroopan unionin puolustuskykyjä, lujittamaan turvallisuutta ja muuttoliikkeen hallintaa sekä suojelemaan Euroopan unionin ulkorajoja, samalla kun varmistetaan sisämarkkinoiden moitteeton toiminta kaikkialla Euroopan unionissa. Tämä otsake kattaa myös NextGenerationEU-välineen takaisinmaksun.

29. Maatalous ja kalastus ovat Euroopan unionin strategisia aloja, joilla varmistetaan turvalliset ja laadukkaat elintarvikkeet Euroopan unionissa ja joilla on keskeinen rooli maailmanlaajuisessa elintarviketurvassa. EU:n talousarviosta rahoitettavan yhteisen maatalouspolitiikan keskeisiä prioriteetteja ovat edelleen viljelijöiden tulojen vakauttaminen, tulevan viljelijäsukupolven houkutteleminen, elintarviketurvan takaaminen Euroopan unionissa ja tuen antaminen siirtymiselle kohti talouden, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta häiriönsietokykyistä, kestävää ja markkinasuuntautunutta maatalousalaa, jolla on tasapuoliset toimintaedellytykset. Samassa hengessä EU:n talousarviosta rahoitetaan edelleen häiriönsietokykyistä yhteistä kalastuspolitiikkaa (YKP).

30. Koheesiopolitiikan kulmakivenä on edelleen Euroopan unionin yleisen sopusointuisen kehityksen edistäminen ja erojen kaventaminen tukemalla taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden vahvistamista. EU:n talousarviosta myönnetään edelleen rahoitusta investointeihin ja rakenteellisiin mukautuksiin kaikissa alueluokissa niiden erityishaasteiden mukaisesti kiinnittäen erityistä huomiota vähemmän kehittyneisiin alueisiin. Erityishaasteita on Venäjän tai Valko-Venäjän rajalla sijaitsevilla alueilla, joihin kohdistuu jatkuvia turvallisuusuhkia.

31. Ulkorajojen tehokkaaseen valvontaan liittyvä EU-tason koordinoitu toiminta on välttämätöntä, jotta voidaan varmistaa muuttoliikkeen tehokkaampi hallinta ja huolehtia korkeatasoisesta sisäisestä turvallisuudesta Euroopan unionissa ja turvata samalla henkilöiden ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaate Euroopan unionissa. EU:n talousarviosta tuetaan edelleen sisäisen turvallisuuden vahvistamista, mukaan lukien muuttuvista geopoliittisista haasteista johtuvat turvallisuuskriisit ja hybridiuhat, sekä yhteisen muuttoliike- ja turvapaikkapolitiikan, Euroopan yhdennetyn rajaturvallisuuden ja eurooppalaisen viisumipolitiikan toteuttamista, lujittamista ja kehittämistä. Muuttoliikkeen ulkoisen ulottuvuuden huomioon ottamiseksi varmistetaan synergiat ulkopolitiikan kanssa.

32. Tähän otsakkeeseen kuuluvien sitoumusten enimmäismäärä on 898 288 miljoonaa euroa.

OTSAKE 1 – TALOUDELLINEN, SOSIAALINEN JA ALUEELLINEN YHTEENKUULUVUUS, MAATALOUS JA MAASEUTU, MERIELINKEINOT, VAURAUS JA TURVALLISUUS (miljoonaa euroa, vuoden 2025 hintoina)						
2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
X	X	X	X	X	X	X

Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen, vaurauden ja turvallisuuden rahasto

33. Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen, vaurauden ja turvallisuuden rahasto perustetaan edistämään seuraavia politiikkatavoitteita:

    – tukemaan koheesiopolitiikan täytäntöönpanoa vähentämällä alueellista epätasapainoa Euroopan unionissa ja heikommassa asemassa olevien alueiden jälkeenjääneisyyttä ja edistämällä Euroopan alueellista yhteistyötä muun muassa tukemalla ympäristöalan hankkeita sekä Euroopan laajuisia verkkohankkeita,

    – tukemaan koheesiopolitiikan täytäntöönpanoa lisäämällä laadukkaita työpaikkoja, koulutusta ja osaamista sekä sosiaalista osallisuutta ja edistämällä sosiaalisesti oikeudenmukaista siirtymistä ilmastoneutraaliuteen,

    – tukemaan Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanoa,

    – tukemaan Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanoa,

    – suojelemaan ja vahvistamaan perusoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta sekä vaalimaan unionin arvoja,

    – tukemaan turvapaikka-asioihin, muuttoliikkeeseen ja kotouttamiseen sekä rajaturvallisuuteen, viisumipolitiikkaan ja sisäiseen turvallisuuteen liittyvien politiikkojen täytäntöönpanoa.

34. Rahasto toteutetaan pääasiassa kansallisesti ennalta kohdennetuilla määrärahoilla, ja sitä hallinnoidaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa.

35. Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen, vaurauden ja turvallisuuden rahaston kokonaismäärärahat ovat 740 612 miljoonaa euroa, ja ne kohdennetaan seuraavasti:

    i) 697 544 miljoonaa euroa kansallisiin ja alueellisiin kumppanuussuunnitelmiin, mistä

        a) vähintään 195 024 miljoonaa euroa vähemmän kehittyneille alueille,

        b) vähintään 261 012 miljoonaa euroa yhteisen maatalouspolitiikan tulotukeen (”YMP:n tulotuki-interventioiden vähimmäismäärä”),

        c) vähintään 3 550 miljoonaa euroa yhteisen kalastuspolitiikan interventioihin (”YKP:n interventioiden vähimmäismäärä”);

        d) vähintään 30 608 miljoonaa euroa muuttoliikkeen, rajaturvallisuuden ja viisumien hallinnointia sekä sisäistä turvallisuutta koskeviin toimenpiteisiin,

    ii) 7 970 miljoonaa euroa Interreg-suunnitelmaan,

    iii) 35 098 miljoonaa euroa EU-välineeseen.

    Kokonaismäärärahoista 0,5 prosenttia kohdennetaan komission aloitteesta annettavaan tekniseen apuun.

36. Vähintään 14 prosenttia rahaston kokonaismäärästä, mukaan lukien kansalliset ja alueelliset kumppanuussuunnitelmat, lukuun ottamatta YMP:n tulotuki-interventioiden ja YKP:n interventioiden vähimmäismääriä sekä sosiaalisesta ilmastorahastosta myönnettävää rahoitusta, osoitetaan Euroopan unionin sosiaalisten tavoitteiden saavuttamiseen.

37. Vähintään 10 prosenttia kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien mukaisesta kokonaismäärästä, lukuun ottamatta YMP:n ja YKP:n interventioiden vähimmäismääriä ja sosiaalisesta ilmastorahastosta myönnettävää rahoitusta, osoitetaan YMP:n interventioihin.

38. Lisäksi kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien odotetaan edistävän Euroopan unionin ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamista 43 prosentilla kokonaismäärästä, lukuun ottamatta puolustus- ja turvallisuusmenoja taikka muuttoliikkeeseen, rajaturvallisuuteen ja viisumien hallinnointiin sekä sisäiseen turvallisuuteen liittyviä menoja.

Kansalliset ja alueelliset kumppanuussuunnitelmat

39. Jäsenvaltiot laativat kansalliset ja alueelliset kumppanuussuunnitelmat, joilla tuetaan yleisiä tavoitteita ja joilla edistetään rahaston kunkin alakohdan kuutta erityistavoitetta ja asiaankuuluvia erityistavoitteita ottaen huomioon asianomaisen jäsenvaltion ja sen alueiden erityishaasteet ja -tarpeet. Suunnitelmissa esitetään uudistuksia, investointeja ja muita toimia, joilla edistetään kaikkien maakohtaisten suositusten tai niiden merkittävän osan käsittelyä eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä ja jotka ovat rahaston erityistavoitteiden, oikeusvaltiokertomuksen, YMP:n kansallisten suositusten, digitaalista vuosikymmentä koskevien suositusten, kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien sekä sisäasioiden alan asiaankuuluvien asiakirjojen ja strategioiden mukaisia. Suunnitelmien arvioinnissa otetaan huomioon myös asianomaiselle jäsenvaltiolle osoitetut määrärahat ja sen maakohtaisten haasteiden laajuus ja kattavuus, suhteellisuusperiaate ja yhdenvertaisen kohtelun periaate sekä se, onko asiaankuuluvia maakohtaisia suosituksia käsitelty muissa EU:n tasolla hyväksytyissä kansallisissa suunnitelmissa tai asiakirjoissa.

40. Kansalliset ja alueelliset kumppanuussuunnitelmat laaditaan ja pannaan täytäntöön kumppanuuden ja monitasoisen hallintotavan mukaisesti, mukaan lukien kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, sekä jäsenvaltioiden institutionaalisen, oikeudellisen ja rahoituskehyksen mukaisesti. Tätä varten suunnitelmien laadinnassa on otettava huomioon yhteistyö alueellisten ja muiden viranomaisten kanssa ja turvattava alueiden rooli.

41. Kansalliset ja alueelliset kumppanuussuunnitelmat jaetaan lukuihin. Jäsenvaltiot voivat sisällyttää niihin kansallisia, alakohtaisia sekä alueellisia lukuja tai niiden yhdistelmiä, joilla varmistetaan useiden sidosryhmien osallistuminen. Jäsenvaltio voi sisällyttää suunnitelmaansa useita alueellisia lukuja. Kansallisiin ja alueellisiin kumppanuussuunnitelmiin voi sisältyä YMP:tä koskevia lukuja YMP:n erityispiirteiden huomioon ottamiseksi.

42. Jäsenvaltiot varmistavat ohjelmasuunnittelussaan asianmukaiset investoinnit koheesiopolitiikan toimiin kaikissa alueluokissa ottaen huomioon nykyiset investointitasot. Jos siirtymäalueille ja kehittyneemmille alueille osoitetut määrärahat ovat alle 75 prosenttia nykyisestä investointitasosta, jäsenvaltioiden on esitettävä puolueettomiin kriteereihin perustuvat perustelut.

43. Komissio arvioi suunnitelmat neljän kuukauden kuluessa niiden toimittamisesta, minkä jälkeen neuvosto hyväksyy ne. Komissio arvioi suunnitelmiin tehdyt muutokset, lukuun ottamatta vähäisiä muutoksia tai korjauksia, kahden kuukauden kuluessa muutetun suunnitelman toimittamisesta, ja neuvosto hyväksyy ne sen jälkeen.

44. Jäsenvaltiot voivat perustaa aluetason hallintoviranomaisia institutionaalisen ja oikeudellisen kehyksensä mukaisesti varmistaakseen alueviranomaisten suoran osallistumisen suunnitelmien hallinnointiin ja täytäntöönpanoon. Alueelliset hallintoviranomaiset voivat neuvotella ja tehdä yhteistyötä suoraan komission kanssa. Jos jäsenvaltio nimeää useamman kuin yhden hallintoviranomaisen, sen on nimettävä yksi tai useampi viranomainen hoitamaan koordinaattorin tehtävää suunnitelman johdonmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi. Koordinaattorin tehtävät voidaan antaa yhdelle tai useammalle viranomaiselle varmistaen samalla, että kukin tehtävä annetaan vain yhdelle viranomaiselle. Jatkuvuuden ja kustannustehokkuuden varmistamiseksi jäsenvaltioiden olisi mahdollisuuksien mukaan hyödynnettävä olemassa olevia hallintorakenteita ja instituutioita.

45. Maksujen suorittaminen perustuu asiaankuuluvien välitavoitteiden ja tavoitteiden tai tuotosten saavuttamiseen. Tarkastukset tehdään noudattaen yhtenäisen tarkastusmallin periaatetta.

46. Joustomäärä, joka vastaa 25 prosenttia jäsenvaltioille kansallisissa ja alueellisissa kumppanuussuunnitelmissa osoitetusta määrästä, asetetaan saataville ohjelmasuunnittelua varten seuraavasti:

    i) 5 prosenttia kiireellisiin erityistarpeisiin vastaamiseksi kriisitilanteessa ennen väliarviointia. Mahdolliset jäljellä olevat määrät otetaan ohjelmasuunnitteluun väliarvioinnissa muuttuviin tarpeisiin vastaamiseksi;

    ii) 15 prosenttia väliarvioinnin jälkeen muuttuvien tarpeiden huomioon ottamiseksi;

    iii) 5 prosenttia kiireellisiin erityistarpeisiin vastaamiseksi kriisitilanteessa väliarvioinnin jälkeen vuodesta 2031 alkaen. Jäljellä olevat määrät ovat käytettävissä suunnitelman mukaiseen ohjelmasuunnitteluun kesäkuun 2033 jälkeen.

    Joustomäärässä ei oteta huomioon Interreg-suunnitelmaan osoitettuja määrärahoja eikä YMP:n tulotuki-interventioiden vähimmäismäärää.

47. Jäsenvaltiot voivat käyttää enintään kaksi kolmasosaa väliarvioinnin yhteydessä käytettävissä olevasta määrästä YMP:n interventioiden tai maaseutualueita koskevien toimenpiteiden rahoittamiseen 1. tammikuuta 2028 alkaen.

48. Kriisitilanteessa jäsenvaltiot voivat pyytää kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmiensa muuttamista kriisiin vastaamiseksi. Muutospyynnössään jäsenvaltioiden olisi mahdollisuuksien mukaan yksilöitävä kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmiensa uudelleenkohdentamistarpeet, jotta voidaan lieventää kriisin vaikutuksia nykyisiin toimenpiteisiin.

EU:n solidaarisuustoimen kynnysarvot ylittävien luonnonkatastrofien ja terveyskriisien tapauksessa jäsenvaltiot voivat myös pyytää tukea EU-välineen mukaisesta EU:n solidaarisuustoimesta, edellyttäen että rahoitusta on saatavilla. EU-välineestä saatavan määrän lisäksi suunnitelman kriisejä koskevasta joustomäärästä olisi saatava vähintään vastaava määrä, edellyttäen että rahoitusta on saatavilla.

EU:n solidaarisuustoimen kynnysarvon alittavien luonnonkatastrofien ja terveyskriisien ja kaikkien muiden kriisien tapauksessa, mukaan lukien maanviljelijöille maksettavat kriisituet ja sisäasioiden alan kriisit, jäsenvaltiot voivat kohdentaa joustomääränsä kriisin vaikutusten lieventämiseen. Maatalousmarkkinoiden vakauttamiseen myönnetään rahoitustukea EU-välineen Unity Safety Net -toimesta. Sisäasioiden alan kriiseissä jäsenvaltiot voivat saada rahoitustukea myös EU-välineen sisäasioiden alan toimesta.

Jäsenvaltiot toimittavat vain yhden suunnitelman muuttamista koskevan pyynnön, jossa esitetään yhteenveto kaikista lähteistä saatavan rahoituksen tarpeista, ja komissio tekee yhden tähän muutospyyntöön liittyvän rahoituspäätöksen.

49. Jos rahaston ja siihen liittyvän kehyksen hyväksyminen viivästyy, olisi toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä viljelijöiden tulotuen varmistamiseksi vuodesta 2028 alkaen, kyseinen vuosi mukaan lukien.

Sosiaalinen asuntotuotanto ja kohtuuhintainen asuminen

50. Jäsenvaltiot keskittävät toimensa erityisesti toimenpiteisiin, joilla edistetään sosiaalista asuntotuotantoa ja kohtuuhintaista asumista asuntomarkkinoilta syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi erityisesti asuntopulasta kärsivillä alueilla, muun muassa Euroopan kilpailukykyrahaston InvestEU-välineeseen tai kansallisiin kehityspankkeihin ja -laitoksiin maksettavilla rahoitusosuuksilla kansallisten investointien lisäämiseksi. Jotta asuntomarkkinoilta syrjäytymistä voidaan ehkäistä ja vähentää tehokkaasti erityisesti asuntopulasta kärsivillä alueilla, osa EU-välineen unionin toimien varoista käytetään takuun antamiseen Euroopan kilpailukykyrahaston uudesta InvestEU-välineestä sosiaaliseen asuntotuotantoon ja kohtuuhintaiseen asumiseen tehtäville investoinneille, joilla täydennetään kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien mukaisia toimia.

Sosiaalinen ilmastorahasto

51. Sosiaalisen ilmastorahaston mukaiset ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmat voidaan sisällyttää erillisinä lukuina kansallisiin ja alueellisiin kumppanuussuunnitelmiin vuodesta 2028 alkaen. Jäsenvaltiot voivat tehdä siirtoja sosiaalisen ilmastorahaston vuosien 2026 ja 2027 määrärahoistaan kansalliseen ja alueelliseen kumppanuussuunnitelmaansa.

Catalyst Europe -väline

52. Jäsenvaltioiden käytettävissä on 134 000 miljoonaa euroa lainatukea, joka toteutetaan osana niiden kansallisia ja alueellisia kumppanuussuunnitelmia. Lainatukihakemus yhdistetään lisäuudistuksiin, investointeihin ja muihin toimiin. Jäsenvaltiot ilmoittavat 31. tammikuuta 2028 mennessä alustavasta aikeestaan hakea lainatukea.

53. Lainatuki jaetaan yhdenvertaisen kohtelun, solidaarisuuden, suhteellisuuden ja avoimuuden periaatteiden mukaisesti. Lainatuen osuus kolmelle suurimmalle tuensaajalle on enintään 60 prosenttia tukeen käytettävissä olevasta kokonaismäärästä.

EU-väline

54. Perustetaan EU-väline, jolla lisätään joustavuutta ja mahdollistetaan se, että EU:n talousarviolla voidaan vastata tehokkaammin ennakoimattomiin kriiseihin, sekä rahoitetaan toimia, joilla täydennetään ja vahvistetaan kansallisia ja alueellisia kumppanuussuunnitelmia. EU-väline, jota hallinnoidaan suoraan, välillisesti tai yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa, koostuu seuraavista:

    i) 32 438 miljoonaa euroa unionin toimiin, muun muassa markkinahäiriöiden käsittelemiseen, maatalousmarkkinoiden vakauttamiseen sekä luonnonkatastrofeista viljelijöille ja kalastajille aiheutuvien vaikutusten lieventämiseen tarkoitettuun Unity Safety Net -turvaverkkoon, muuttoliikettä, rajaturvallisuutta ja sisäistä turvallisuutta koskeviin toimiin, ympäristö-, luonto- ja ilmastotoimiin, solidaarisuustoimiin luonnonkatastrofien yhteydessä sekä muihin unionin toimiin. Solidaarisuustoimiin osoitetaan vähintään 8 032 miljoonaa euroa, Unity Safety Net -turvaverkkoon 3 920 miljoonaa euroa ja sisäasioiden alaan 10 094 miljoonaa euroa.

    ii) 2 660 miljoonaa euroa uusia haasteita ja prioriteetteja tai kriisejä varten varattuun joustovaraan.

55. Unity Safety Net -turvaverkkoon ja luonnonkatastrofien yhteydessä toteutettaviin solidaarisuustoimiin liittyvä käyttämätön rahoitus siirretään seuraavalle vuodelle, ja sitä voidaan käyttää vuoteen 2034 saakka.

Talousarviositoumukset

56. Kunkin kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman talousarviositoumukset (käypinä hintoina) tehdään vuotuisina erinä seuraavasti:

i) 15,8 prosenttia vuonna 2028

ii) 15,5 prosenttia vuonna 2029

iii) 15,1 prosenttia vuonna 2030

iv) 14,8 prosenttia vuonna 2031

v) 14,4 prosenttia vuonna 2032

vi) 12,8 prosenttia vuonna 2033

vii) 11,6 prosenttia vuonna 2034.

Alueiden luokat

57. Kansallisissa ja alueellisissa kumppanuussuunnitelmissa NUTS 2 -tason alueet luokitellaan kunkin alueen ostovoimastandardin (OVS) perusteella. Se lasketaan seuraavasti käyttäen kautta 2021–2023 koskevia EU:n tietoja:

i) vähemmän kehittyneet alueet, joiden BKT asukasta kohden on alle 75 prosenttia Euroopan unionin asukasta kohden lasketun BKT:n keskiarvosta;

ii) siirtymäalueet, joiden BKT asukasta kohden on 75–100 prosenttia Euroopan unionin asukasta kohden lasketun BKT:n keskiarvosta;

iii) kehittyneemmät alueet, joiden BKT asukasta kohden on yli 100 prosenttia Euroopan unionin asukasta kohden lasketun BKT:n keskiarvosta.

Yhteisen maatalouspolitiikan mukainen tuki

58. EU:n talousarviosta myönnetään edelleen tulotukea viljelijöille sekä tukea kestävälle maataloudelle ja elintarviketuotannolle osana yhteistä maatalouspolitiikkaa, jotta voidaan saavuttaa perussopimusten mukaiset tavoitteet myös varmistamalla maatalousväestölle kohtuullinen elintaso.

59. Jotta voidaan säilyttää yhteisen maatalouspolitiikan vahva asema Euroopan maatalousalalla, YMP-asetuksessa vahvistetaan tiettyjä yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevia erityissäännöksiä. YMP-asetuksella varmistetaan vahva ja yhdennetty yhteinen maatalouspolitiikka kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien puitteissa.

60. Yhteisen maatalouspolitiikan interventioiden pinta-alaan perustuvan tulotuen suunniteltu keskimääräinen hehtaarikohtainen tuki on käypinä hintoina vähintään 90 euroa ja enintään 240 euroa jäsenvaltiota kohden. Jäsenvaltiot, joissa maatilojen keskimääräinen koko on alle kolme hehtaaria, voivat myöntää keskimääräistä hehtaarikohtaista tukea yli 240 euroa.

61. Aleneva asteikko vuosittaiseen pinta-alaan perustuvalle kokonaistulotuelle voidaan ottaa käyttöön seuraavasti:

    i) jos pinta-alaan perustuvan tulotuen osa on 100 000 – 125 000 euroa, vuotuista määrää vähennetään 15 prosenttia;

    ii) jos pinta-alaan perustuvan tulotuen osa on 125 000 – 150 000 euroa, vuotuista määrää vähennetään 25 prosenttia;

    iii) jos pinta-alaan perustuvan tulotuen osa on yli 150 000 euroa, vuotuista määrää vähennetään 50 prosenttia.

    Jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön lisäpisteitä alenevassa asteikossa, jos tulotuki on alle 100 000 euroa.

62. Suurten tuensaajien vuotuisen pinta-alaan perustuvan kokonaistulotuen tukikatto otetaan käyttöön 300 000 eurosta alkaen.

63. Ennen tukikaton ja tuen asteittaisen alenemisen soveltamista jäsenvaltiot voivat sulkea pois nuorten viljelijöiden korkeamman pinta-alaan perustuvan tulotuen (nuorten viljelijöiden lisätuki).

64. Tuen asteittaisesta alenemisesta ja tukikatosta jäsenvaltiossa johtuva määrä pysyy osana määrää, joka on kyseisen jäsenvaltion YMP:n tulotuki-interventioiden vähimmäismäärä, lukuun ottamatta alakohtaisten interventioiden tukea, johon voidaan edelleen soveltaa unionin 100 prosentin yhteisrahoitusosuutta.

Horisontaaliset edellytykset

65. Otetaan käyttöön horisontaaliset edellytykset, joilla varmistetaan oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuskirjan noudattaminen kaikilta osin objektiivisuuden, syrjimättömyyden ja jäsenvaltioiden yhdenvertaisen kohtelun periaatteita kunnioittaen. Jäsenvaltiot ottavat käyttöön ja ylläpitävät tehokkaita mekanismeja, joilla varmistetaan, että niiden suunnitelmista tuetut toimenpiteet ovat Euroopan unionin perusoikeuskirjan asiaankuuluvien määräysten mukaisia ja että oikeusvaltioperiaatetta noudatetaan koko rahaston täytäntöönpanon ajan. Neuvosto osallistuu tarvittaessa horisontaalisten edellytysten täytäntöönpanoon.

Menetelmä kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien määrärahojen jakamiseksi

66. Jäsenvaltioille kansallisista ja alueellisista kumppanuussuunnitelmista myönnettävät määrärahat määritetään käyttäen yleistä jakoperustetta ja sisäasioihin sovellettavaa jakoperustetta, ja niihin lisätään sosiaalisen ilmastorahaston määrärahat kyseiselle kaudelle, mikäli jäsenvaltiot sisällyttävät ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmansa kansalliseen ja alueelliseen kumppanuussuunnitelmaansa. Jäsenvaltiot voivat alkuperäisen suunnitelmansa toimittamisen tai mahdollisen muutospyynnön yhteydessä halutessaan pyytää, että enintään 10 prosenttia sisäasioihin sovellettavasta jakoperusteesta peräisin olevasta määrästä kohdennetaan uudelleen yleisen jakoperusteen mukaisiin toimenpiteisiin, lukuun ottamatta toimenpiteitä, jotka kuuluvat YMP:n tulotuki-interventioiden ja YKP:n interventioiden vähimmäismäärien piiriin. Pyyntöön on liitettävä objektiivisiin kriteereihin perustuvat perustelut.

Yleinen jakoperuste

67. Yleinen jakoperuste määritetään kunkin jäsenvaltion osalta seuraavasti:

i) Keskiarvo jäsenvaltion osuudesta EU:n kokonaisväestöstä (vuonna 2024) ja jäsenvaltion osuudesta köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevasta EU:n kokonaisväestöstä maaseutualueilla (vuonna 2024).

ii) Keskiarvo kerrotaan kunkin jäsenvaltion käänteisen suhteellisen asukasta kohden lasketun BKTL:n neliöarvolla verrattuna EU:n keskiarvoon ostovoimastandardina mitattuna (2023), kun seuraavat mukautukset on otettu huomioon:

a) Alueellinen vaurausero lasketaan kaikkien niiden NUTS 3 -alueiden osalta, joiden BKT asukasta kohden ostovoimastandardina (2021–2023) mitattuna on alle 75 prosenttia EU:n keskiarvosta. Erotus, joka saadaan vähentämällä alueen suhteellisesta asukasta kohden lasketusta BKT:stä 75 prosenttia EU:n keskiarvosta, kerrotaan alueen väestömäärällä (vuonna 2022) ja jaetaan jäsenvaltion kokonaisväestömäärällä (vuonna 2022).

b) Maaseudun vaurausero lasketaan ottamalla huomioon suorien tukien välinen ero vuoden 2027 tasolla potentiaalisesti tukikelpoista hehtaaria (vuonna 2022) kohti ja 90 prosenttia EU:n keskiarvosta kussakin jäsenvaltiossa. Tämä kerrotaan jäsenvaltion potentiaalisesti tukikelpoisilla hehtaareilla (vuonna 2022) ja ilmaistaan suhteessa jäsenvaltion suoriin tukiin vuoden 2027 tasolla.

Edellä määritetty yleinen jakoperuste normalisoidaan 100 prosenttiin. 100 prosenttiin normalisoitua tukikattoa ja turvaverkkoa sovelletaan iteratiivisesti, kunnes yhdenkään jäsenvaltion jako-osuus ei ole alle 80 prosenttia eikä yli 105 prosenttia sen yhteistyössä hallinnoitavien asiaankuuluvien ennalta kohdennettujen varojen vuosien 2021–2027 jako-osuudesta.

Lisämäärärahoja koskevat säännökset

68. Koheesiorahastosta kauden 2021–2027 monivuotisen rahoituskehyksen aikana tukea saavien jäsenvaltioiden käyttöön asetetaan 5 203 miljoonan euron lisämäärä, joka jaetaan sen mukaan, mikä on niiden absoluuttinen ero yleisen jakoperusteen mukaisesti laskettujen kauden 2028–2034 määrärahojen ja kauden 2021–2027 määrärahoista 94 prosentin välillä, ja jonka jäsenvaltiokohtainen enimmäismäärä on 1 500 miljoonaa euroa. Tämä lisämäärä osoitetaan sellaisten toimenpiteiden rahoittamiseen, jotka eivät kuulu YMP:n tulotuki-interventioiden ja YKP:n interventioiden vähimmäismäärien piiriin.

69. Lisäksi jäsenvaltioiden käyttöön asetetaan 1 771 miljoonaa euroa yhteisen kalastuspolitiikan interventioita varten.

70. Rahoitusta myönnetään edelleen SEUT 349 artiklassa tarkoitetuille syrjäisimmille alueille sekä pohjoisen harvaan asutuille alueille, jotka täyttävät vuoden 1994 liittymissopimukseen liitetyssä pöytäkirjassa N:o 6 olevassa 2 artiklassa määrätyt edellytykset. Tätä varten niille jäsenvaltioille, joissa syrjäisimmät NUTS 2 -alueet ja pohjoisen harvaan asutut NUTS 2 -alueet sijaitsevat, myönnetään erityinen lisämääräraha, joka vastaa 40 euron vuosittaista asukasta kohden laskettua tuki-intensiteettiä. Määräraha jaetaan jäsenvaltioille suhteessa näiden alueiden kokonaisväestömäärään.

Sisäasioihin sovellettava jakoperuste

71. Sisäasioihin sovellettava jakoperuste määritetään seuraavasti:

    i) 45 prosenttia rajaturvallisuuteen siten, että 90 prosenttia vastaa jäsenvaltion osuutta EU:n merirajoista ja EU:n maaulkorajoista kokonaisuudessaan sellaisten Manner-Euroopan naapurimaiden kanssa, jotka eivät ole EU-maita, Schengen-maita tai EFTA-maita, ja 10 prosenttia vastaa jäsenvaltion osuutta lyhytaikaista oleskelua varten haettujen yhtenäisten viisumien kokonaismäärästä EU:ssa (vuonna 2024). Jäsenvaltioilla, joilla on välitön ulkoraja Venäjän tai Valko-Venäjän kanssa, on 1,25:n kerroin kyseisillä erityisillä ulkorajoilla.

    ii) 35 prosenttia muuttoliikkeeseen, kotouttamiseen ja turvapaikka-asioihin seuraavien perusteella:

        – jäsenvaltion keskimääräiseen osuus kaikista turvapaikanhakijoista Euroopan unionissa (2022–2024);

        – jäsenvaltion osuus ensimmäisessä käsittelyssä tehtyjen turvapaikkahakemuksia koskevien myönteisten päätösten kokonaismäärästä Euroopan unionissa (2022–2024);

        – jäsenvaltion osuus EU:n ulkopuolisista maista tulleiden ja Euroopan unionissa tilapäistä suojelua saavien henkilöiden kokonaismäärästä (2022–2024); ja

        – jäsenvaltion osuus maastapoistumismääräyksen perusteella palautettujen kolmansien maiden kansalaisten kokonaismäärästä (2022–2024).

    iii) 20 prosenttia sisäiseen turvallisuuteen siten, että normalisoidaan 40 prosenttia jäsenvaltion osuudesta EU:n väestöstä (2024), 45 prosenttia jäsenvaltion käänteisestä BKTL:stä asukasta kohden ostovoimastandardina mitattuna (2023) EU:n keskiarvoon verrattuna ja 15 prosenttia jäsenvaltion osuudesta EU:n pinta-alasta.

72. Erityiseen kauttakulkujärjestelyyn osoitetaan enintään 400 miljoonaa euroa Liettuan yhdennettyä rajaturvallisuutta ja yhteistä viisumipolitiikkaa koskevan suunnitelman mukaisesti.

Vähimmäismäärä vähemmän kehittyneille alueille kansallisissa ja alueellisissa kumppanuussuunnitelmissa

73. Jäsenvaltiot osoittavat vähemmän kehittyneille alueille vähimmäismäärän, joka määritetään kertomalla vähemmän kehittyneillä alueilla asuva väestömäärä (2021–2023) jäsenvaltion kokonaisväestön (2021–2023) osuudella kansallisille ja alueellisille kumppanuussuunnitelmille ennalta kohdennetuista määrärahoista, lukuun ottamatta YMP:n tulotuki-interventioiden ja YKP:n interventioiden vähimmäismääriä.

    Kerrointa 1,16 sovelletaan, jos jäsenvaltion BKTL asukasta kohden ostovoimastandardina mitattuna (2021–2023) on alle 75 prosenttia EU:n keskiarvosta.

    Vähemmän kehittyneille alueille tarkoitettua tukikattoa ja turvaverkkoa sovelletaan kaikkiin jäsenvaltioihin, joissa vähemmän kehittyneille alueille kohdennettava määrä on vähintään 90 prosenttia ja enintään 112,5 prosenttia vähemmän kehittyneille alueille osoitetuista viimeisimmistä, vuosiksi 2021–2027 hyväksytyistä määrärahoista (kesäkuu 2025).

YMP:n tulotuki-interventioiden ja YKP:n interventioiden vähimmäismäärät suunnitelmissa

74. YMP:n tulotuki-interventioiden jäsenvaltiokohtainen vähimmäismäärä perustuu yhteisen maatalouspolitiikan määrärahoihin vuonna 2027. YKP:n interventioiden vähimmäismäärät perustuvat Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston määrärahoihin kaudella 2021–2027.

Interreg-ohjelmaa koskeva jakomenetelmä

75. Interreg-ohjelman osalta määrärahat jäsenvaltioille määritetään seuraavasti:

    i) 45,8 prosenttia kaikkien niiden NUTS 3 -tason raja-alueiden ja muiden NUTS 3 -tason alueiden kokonaisväestömäärän perusteella, joiden väestöstä vähintään puolet asuu enintään 25 kilometrin päässä rajasta (2021);

    ii) 30,5 prosenttia sen väestömäärän perusteella, joka asuu enintään 25 kilometrin päässä rajoista (2021);

    iii) 20 prosenttia kokonaisväestön (2022–2024) perusteella;

    iv) 3,7 prosenttia syrjäisimpien alueiden väestömäärän (2022–2024) perusteella.

76. Rajatylittävän yhteistyön osuus vastaa i ja ii alakohdassa esitettyjen perusteiden painokerrointen summaa. Valtioiden välisen yhteistyön osuus vastaa iii alakohdassa esitetyn perusteen painokerrointa. Syrjäisimpien alueiden yhteistyön osuus vastaa iv alakohdassa esitetyn perusteen painokerrointa.

Ennakkorahoitus ja yhteisrahoitus

77. Komissio maksaa ennakkorahoitusta kansallisille ja alueellisille kumppanuussuunnitelmille osoitetun tuen perusteella. Ennakkorahoitus maksetaan seuraavasti:

i) 2028: 4 prosenttia. Jos neuvosto ei hyväksy täytäntöönpanopäätöksiä viimeistään 30. marraskuuta 2028, tämä ennakkomaksu lisätään vuosien 2029 ja 2030 määrään.

ii) 2029: 3 prosenttia.

iii) 2030: 3 prosenttia.

Syrjäisimpien alueiden ja Interreg-ohjelman ennakkorahoitus maksetaan seuraavasti:

i) 2028: 4 prosenttia,

ii) 2029: 4 prosenttia,

iii) 2030: 4 prosenttia,

tai kokonaan Interreg-suunnitelman luvun hyväksymisvuonna.

78. Unionin yhteisrahoitusosuus kansallisissa ja alueellisissa kumppanuussuunnitelmissa ei saa olla yli

i) 85 prosenttia, kun on kyse vähemmän kehittyneistä alueista ja syrjäisimmistä alueista,

ii) 60 prosenttia, kun on kyse siirtymäalueista,

iii) 40 prosenttia, kun on kyse kehittyneemmistä alueista.

Jos ei ole mahdollista määrittää täytäntöönpanon osuutta tietyn alueluokan osalta, unionin yhteisrahoitusosuus lasketaan käyttämällä alueella sovellettavien rahoitusosuuksien väestöpainotettua keskiarvoa.

Jäsenvaltiot, jotka koostuvat yhdestä alueesta, jonka luokka on muuttunut vuosien 2021–2027 monivuotiseen rahoituskehykseen verrattuna siirtymäalueesta kehittyneemmäksi alueeksi, voivat päättää soveltaa 60 prosentin suuruista unionin yhteisrahoitusosuutta.

79. Interreg-ohjelman unionin yhteisrahoitusosuus ei saa olla yli 80 prosenttia. Syrjäisimmillä alueilla ja rajatylittävässä yhteistyössä ulkorajoilla yhteisrahoitusosuus saa olla enintään 85 prosenttia.

80. Yhteiseen maatalouspolitiikkaan liittyvien interventioiden osalta unionin yhteisrahoitusosuus saa olla enintään

i) 100 prosenttia seuraaviin toimenpiteisiin: asteittain aleneva pinta-alaan perustuva tulotuki, tuotantosidonnainen tulotuki, puuvillan lajikohtainen tuki ja tuki pienviljelijöille. Näitä interventioita voidaan rahoittaa ainoastaan YMP:n tulotuki-interventioiden vähimmäismäärästä tai määrästä, joka on enintään kaksi kolmasosaa väliarviointiin käytettävissä olevasta määrästä, kun se käytetään YMP:n interventioiden rahoittamiseen.

ii) 100 prosenttia erityiseen hankintajärjestelmään ja toimenpiteisiin, joilla tuetaan syrjäisimpien alueiden paikallisia maataloustuotteita; rahoitus tulee yleisestä jakoperusteesta peräisin olevista asianomaisen jäsenvaltion määrärahoista.

iii) 85 prosenttia muihin syrjäisimpien alueiden tukitoimiin.

iv) 70 prosenttia muihin maatalousalan toimenpiteisiin, jotka rahoitetaan YMP:n tulotuki-interventioiden vähimmäismäärästä.

v) 70 prosenttia EU:n koulujakelujärjestelmän tukitoimiin.

vi) 70 prosenttia yhteiseen markkinajärjestelyyn kuuluville aloille.

Jäsenvaltiot voivat soveltaa YMP:n yhteisrahoitusosuuksia tai unionin vakiomuotoisia yhteisrahoitusosuuksia Leader-aloitteeseen liittyviin YMP:n interventioihin, tietämyksen jakamiseen, alueelliseen ja paikalliseen yhteistyöhön myönnettävään tukeen, kriisitukeen viljelijöille ja Egeanmeren pienillä saarilla toteutettaviin tukitoimiin sekä YMP:n tulotuki-interventioiden vähimmäismäärän ylittävään rahoitukseen.

81. Yhteisen maatalouspolitiikan interventioissa enimmäistukiprosentti on

i) 75 prosenttia viljelijöiden ja metsänomistajien investointeihin, lukuun ottamatta nuorille viljelijöille suunnattuja investointeja, joissa tukiprosentti on 85 prosenttia, ja ei-tuotannollisia vihreitä investointeja, joissa tukiprosentti on 100 prosenttia;

ii) 75 prosenttia alakohtaisiin toimiin, ja jäsenvaltiot voivat korottaa osuutta

– enintään 95 prosenttiin sellaisten toimien osalta, jotka liittyvät sukupolvenvaihdokseen, tutkimukseen ja innovointiin, riskinhallintaan tai ympäristöön ja ilmastoon, ja niiden tuottajaorganisaatioiden tapauksessa, jotka toteuttavat toimintaohjelmia ensimmäistä kertaa;

– ja enintään 100 prosenttiin sellaisten toimien osalta, joilla korvataan tuottajille tulonmenetyksiä, tai sellaisten ilmaisjakelua varten tehtäviä markkinoiltapoistoja koskevien toimien osalta, jotka eivät ylitä viittä prosenttia tuottajaorganisaation kaupan pitämän tuotannon määrästä;

iii) 70 prosenttia riskinhallintavälineisiin.

82. Yhteisen kalastuspolitiikan tukitoimissa enimmäistukiprosentti on 100 prosenttia, ja erityisiin tukitoimien luokkiin voidaan soveltaa eriytettyjä tukiprosentteja.

83. Yhteisen kalastuspolitiikan tukitoimien osalta unionin yhteisrahoitus syrjäisimpien alueiden lisäkustannusten korvaamiseen on 100 prosenttia.

84. Sisäasioiden alan toimissa, jotka liittyvät uudelleensijoittamiseen ja humanitaariseen maahanpääsyyn, kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden siirtoihin, ETIAS-järjestelmän tuloilla katettaviin toimintakustannuksiin ja erityiseen kauttakulkujärjestelyyn liittyviin kustannuksiin sekä vuotuisesta yhteisvastuureservistä saataviin rahoitusosuuksiin, unionin yhteisrahoitusosuus on 100 prosenttia. Muiden sisäasioiden alan toimien osalta unionin yhteisrahoituksen perustaso on enintään 75 prosenttia.

Sitoumusten vapauttamista koskevat säännöt

85. Joitakin yhteisen maatalouspolitiikan interventioita lukuun ottamatta komissio vapauttaa ilman eri toimenpiteitä kansalliseen ja alueelliseen kumppanuussuunnitelmaan ja Interreg-suunnitelmaa koskevaan lukuun liittyvän talousarviositoumuksen osan, jota ei ole käytetty ennakkorahoitukseen tai josta ei ole jätetty maksupyyntöä talousarviositoumuksen tekemistä seuraavan toisen vuoden 31. joulukuuta mennessä.

86. Budjettivallan käyttäjä voi ottaa perusoikeuskirjaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevien horisontaalisten ehtojen vuoden kestäneen noudattamatta jättämisen vuoksi vapautuneet sitoumukset uudelleen käyttöön muissa EU:n välineissä tai ohjelmissa, joita hallinnoidaan suoraan tai välillisesti, ja erityisesti niissä, joilla tuetaan Euroopan demokratiaa, kansalaisyhteiskuntaa, unionin arvoja tai korruption torjuntaa.

Tuki Kyproksen turkkilaisyhteisölle

87. Tästä otsakkeesta rahoitetaan myös tuki Kyproksen turkkilaisyhteisölle. Ohjelman ohjeelliset määrärahat ovat 389 miljoonaa euroa.

Tuki PEACE PLUS -ohjelmalle

88. Yhteensä 150 miljoonaa euroa myönnetään rauhaa ja sovintoa sekä pohjoisen ja etelän rajatylittävän yhteistyön jatkumista tukevalle PEACE PLUS -ohjelmalle.

NextGenerationEU-lainojen takaisinmaksu

89. Tästä otsakkeesta rahoitetaan koronaviruskriisin seurauksiin puuttumiseksi pääomamarkkinoilta lainaksi otettujen varojen (NGEU) takaisinmaksu, joka käsittää pääoman, korkojen ja niihin liittyvien kustannusten maksamisen. Takaisinmaksu alkaa vuonna 2028, jotta voidaan varmistaa velkojen tasainen ja ennakoitava väheneminen 31. joulukuuta 2058 asti. Vuosien 2028–2034 kokonaismäärä on 140 411 miljoonaa euroa, joka käytetään yksinomaan takaisinmaksujen, korkomaksujen ja niihin liittyvien kustannusten kattamiseen. Kustannusten ylitykset tai säästöt korkomaksuissa ja niihin liittyvissä kustannuksissa vähentävät tai kasvattavat osaltaan maksettavan pääoman määrää, joten yhdessä ne takaavat kiinteän vuotuisen kokonaismäärärahan NextGenerationEU-välineen rahoituskuluihin.

Euroopan raja- ja merivartiovirasto

90. Jotta voidaan tukea ulkorajojen turvaamista, joka kuuluu jaetun vastuun piiriin, samalla kun turvataan henkilöiden vapaa liikkuvuus Euroopan unionissa, sisäasioiden alan toimia täydennetään vahvistetun Euroopan raja- ja merivartioviraston (Frontex) toteuttamilla toimilla. Sille myönnetään tätä varten 6 991 miljoonan euron määrärahat.

III OTSAKE 2 – KILPAILUKYKY, VAURAUS JA TURVALLISUUS

91. Kilpailukyky, vauraus ja turvallisuus ovat EU:n prioriteetteja, joihin liittyvät toimet tuovat merkittävää lisäarvoa kaikille jäsenvaltioille kaikkialla Euroopan unionissa. Tähän otsakkeeseen kuuluvilla aloitteilla olisi edistettävä Euroopan kilpailukyvyn vahvistamista teknologia-alalla, mukaan lukien kaksikäyttötuotteet, ja strategisilla aloilla, tutkimusyhteistyön tukemista, innovoinnin, teollisen ja infrastruktuurin käyttöönoton sekä valmisteollisuuden lisäämistä hankkeiden ja yritysten, myös pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritykset), tukemiseksi sekä yksityisten, institutionaalisten ja kansallisten investointien houkuttelemista. Lisäksi tästä otsakkeesta edistetään pelastuspalvelua ja terveysuhkiin varautumista ja reagointia, osaamisen, koulutuksen, solidaarisuuden, kulttuurin, tiedotusvälineiden, demokratian ja eurooppalaisten arvojen tukemista ja rahoittamista sekä sisämarkkinoiden toiminnan tukemista.

92. Tähän otsakkeeseen kuuluvien sitoumusten enimmäismäärä on 437 683 miljoonaa euroa.

OTSAKE 2 – KILPAILUKYKY, VAURAUS JA TURVALLISUUS (miljoonaa euroa, vuoden 2025 hintoina)						
2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
X	X	X	X	X	X	X

Euroopan kilpailukykyrahasto

93. Perustetaan Euroopan kilpailukykyrahasto vahvistamaan Euroopan kilpailukykyä, erityisesti strategisilla ja teknologia-aloilla koko investointiprosessin ajan avointen, kilpailukykyisten ja oikeudenmukaisten myöntämismenettelyjen pohjalta. Kilpailukykyrahaston keskiössä on sitoutuminen huippuosaamiseen, ja sillä varmistetaan yhtäläiset mahdollisuudet saada rahoitusta, vauhditetaan liiketoiminnan kehittämistä sekä lisätään yhteistyötä ja valmiuksien kehittämistä innovointipotentiaalin hyödyntämiseksi kaikkialla Euroopan unionissa. Erityistä huomiota kiinnitetään pk-yrityksiin ja pieniin midcap-yrityksiin kaikissa jäsenvaltioissa.

94. Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa kilpailukykyrahastossa kiinnitetään erityistä huomiota strategisiin aloitteisiin ja hankkeisiin, joilla on eurooppalaista lisäarvoa, kuten GOVSATCOM, IRIS^2, Galileo, Copernicus ja valtiotason toimijoille tarkoitetut maanhavainnointipalvelut, sekä lisäinvestointeihin tekoälyyn, kvanttiteknologiaan ja muihin kriittisiin ja kehitteillä oleviin teknologioihin. Tämän pitäisi osaltaan vahvistaa Euroopan unionin teknologista johtoasemaa, teollisia valmiuksia ja strategista riippumattomuutta ja samalla tukea huipputeknologian ja innovoinnin kehittämistä ja käyttöönottoa, jotta Euroopan unioni pysyy kilpailukykyisenä ja häiriönsietokykyisenä.

95. Kilpailukykyrahaston toteuttamisen ohjeelliset määrärahat vuosiksi 2028–2034 ovat 160 963 miljoonaa euroa. Määrärahat jaetaan alustavasti seuraavasti:

i) 7 567 miljoonaa euroa yleisiin tavoitteisiin;

ii) 20 184 miljoonaa euroa puhtaaseen siirtymään ja teollisuuden vähähiilistämiseen;

iii) 15 703 miljoonaa euroa terveydenhuoltoon, bioteknologiaan, maatalouteen ja biotalouteen;

iv) 39 654 miljoonaa euroa digitaaliseen johtajuuteen;

v) 77 855 miljoonaa euroa resilienssiin ja turvallisuuteen, puolustusteollisuuteen ja avaruusalaan.

96. Kilpailukykyrahasto, Horisontti Eurooppa -puiteohjelma ja innovaatiorahasto, jotka muodostavat yli 380 000 miljoonan euron paketin käypinä hintoina, tarjoavat yhdessä johdonmukaista tukea Euroopan unionin kilpailukyvylle koko investointiprosessin ajan. Kilpailukykyrahastosta voidaan tukea Euroopan yhteistä etua koskevia tärkeitä hankkeita (IPCEI), joiden edellytyksenä on kansallinen yhteisrahoitus, ja IPCEI-hankkeiden tuloksiin perustuvia jatkohankkeita, joiden edellytyksenä ovat merkittävät yksityiset investoinnit.

97. Kilpailukykyrahaston InvestEU-väline toimii horisontaalisena toteutusvälineenä EU:n sisäisille politiikoille, joilla puututaan markkinoiden toimintapuutteisiin tai optimaalista heikompiin investointitilanteisiin talousarviotakuiden ja rahoitusvälineiden avulla. Kumppanit panevat kilpailukykyrahaston InvestEU-välineen täytäntöön avoimessa rakenteessa hyödyntäen kaikkien toteutuskumppaneiden, myös kansallisten kehityspankkien, asiantuntemusta ja ottaen huomioon Euroopan investointipankkiryhmän (EIP-ryhmän) erityisaseman, sillä EIP-ryhmälle myönnetään vähintään 50 prosenttia EU-osioon kuuluvasta EU:n vähimmäistakuusta ja vähintään 25 prosenttia myönnetään muille toteutuskumppaneille. Kilpailukykyrahaston InvestEU-välineestä voidaan myöntää muiden EU:n ohjelmien mukaista tukea kyseisissä ohjelmissa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Kilpailukykyrahaston InvestEU-välineen EU-osion mukaisen talousarviotakuun enimmäismäärä on 75 000 miljoonaa euroa (käypinä hintoina).

98. Kilpailukykyrahaston InvestEU-välineen kautta kilpailukykyrahastosta myönnettävän EU:n tuen vähimmäismäärä on 14 790 miljoonaa euroa (käypinä hintoina). Politiikkaikkunoista osoitettavat rahoitusosuudet, joilla korotetaan kilpailukykyrahastosta InvestEU-välineen kautta myönnettävän EU:n tuen vähimmäismäärää, ovat vähintään 5 prosenttia niiden yhteenlasketuista määrärahoista.

99. Kilpailukykyrahastosta ja kilpailukykyrahaston InvestEU-välineen edeltäjistä rahoitetuista rahoitusvälineistä saadut tulot, palautukset ja takaisinperinnät sekä sisäisillä politiikoilla vuoden 2027 loppuun mennessä perustettujen talousarviotakuiden ylijäämät käytetään 1 päivästä tammikuuta 2028 EU:n tuen myöntämiseen kilpailukykyrahaston InvestEU-välineestä.

100. On olennaisen tärkeää, että EU:n rahoituksella edistetään Euroopan unionissa kehitettyjen strategisten teknologioiden käyttöönottoa. Tältä osin myöntämismenettelyissä voidaan vahvistaa tukikelpoisuusedellytykset, joilla varmistetaan Euroopan unionin kilpailukyky, mukaan lukien Euroopan unionin taloudellisten etujen ja riippumattomuuden suojaaminen, jos se on tarpeen ja asianmukaista, soveltamalla etuuskohtelua, kuten EU:n toimijoille asetettuja rajoituksia tai kannustimia. Samalla on kuitenkin rajoitettava sisämarkkinoiden vääristymistä.

Euroopan kilpailukykyrahaston puolustusteollisuuspolitiikan tukeen voivat osallistua Euroopan vapaakauppaliiton jäsenet, joita ovat Euroopan talousalueen jäsenet, Ukraina, Yhdistynyt kuningaskunta ja Kanada. Lisäksi kolmannet maat, joiden kanssa Euroopan unioni solmii turvallisuus- ja puolustuskumppanuuden, joka kattaa osallistumisen kilpailukykyrahaston tukeen puolustusteollisuuspolitiikalle, voivat myös osallistua tietyin ehdoin, mukaan lukien oikeudenmukainen tasapaino rahoitusosuuksien ja hyötyjen välillä ja edellyttäen, että tällaiset maat eivät toimi vastoin Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustusetuja. Ehdot vahvistetaan erillisessä sopimuksessa SEUT 218 artiklan mukaisia menettelyjä noudattaen.

101. Kilpailukykyrahastoon sisältyy poikkeuksellisissa ja asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa mahdollisuus vauhdittaa tukea pakottavan yleisen edun mukaisille hankkeille tai kriittisesti aikasidonnaisille hankkeille, joita ei muutoin voitaisi panna tehokkaasti täytäntöön tavanomaisten sääntöjen mukaisesti ja joihin sovelletaan tiettyjä lisäyksiä sovellettavaan lainsäädäntöön sekä vapautuksia ja poikkeuksia sovellettavasta lainsäädännöstä myöntämismenettelyn tai tuettujen toimien täytäntöönpanon aikana.

102. Kilpailukykyrahastolla tuetaan vahvaa Euroopan puolustusalan teollista ja teknologista perustaa, jotta voidaan varmistaa Euroopan unionin kyky vastata uusiin turvallisuushaasteisiin, muun muassa tukemalla Ukrainan puolustuksen teknologista ja teollista perustaa.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelma

103. Horisontti Eurooppa -puiteohjelma kytketään tiiviisti Euroopan kilpailukykyrahastoon asettamalla tutkimus ja innovointi Euroopan unionin talous- ja investointistrategian keskiöön. Kaikkien Horisontti Eurooppa -puiteohjelman pilarien tutkimus-, kehitys- ja innovointituki perustuu huippuosaamiseen. Samaan aikaan on jatkettava osallistumisvajeeseen ja innovaatiokuiluun puuttumista. Tätä varten huippuosaamisen periaatteeseen nojaavan Horisontti Eurooppa -puiteohjelman pilarista IV (Eurooppalainen tutkimusalue) parannetaan tutkimus- ja innovointivalmiuksia osallistumispohjaa laajentavissa ja siirtymävaiheessa olevissa maissa.

104. Vuodesta 2030 alkaen toimenpiteet valmiuksien kehittämiseksi rajataan koskemaan sellaisia osallistumispohjaa laajentavia ja siirtymävaiheessa olevia maita, jotka ovat lisänneet nimellisiä menojaan tutkimus- ja kehittämistoiminnan julkisissa investoinneissa, jotka sisältävät turvallisuus- ja puolustusalan tutkimus- ja kehittämistoiminnan julkiset investoinnit, viimeisimpänä vuonna, jolta tiedot ovat saatavissa, verrattuna sitä edeltäneeseen vuoteen.

105. Siirtymävaiheessa olevilla mailla on mahdollisuus hyötyä myös pilarin IV valmiuksien kehittämistoimenpiteistä, ja niihin sovelletaan eri sääntöjä verrattuna osallistumispohjaa laajentaviin maihin, esimerkiksi alempia EU:n rahoitusosuuksia.

106. Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ohjeelliset määrärahat kaudelle 2028–2034 ovat 140 000 miljoonaa euroa, joista

    i) 35 263 miljoonaa euroa huipputason tieteeseen;

    ii) 60 700 miljoonaa euroa kilpailukykyyn ja yhteiskuntaan;

    iii) 31 028 miljoonaa euroa innovointiin;

    iv) 13 009 miljoonaa euroa eurooppalaiseen tutkimusalueeseen, joista 4 310 miljoonaa euroa osallistumisen laajentamiseen.

Verkkojen Eurooppa -väline

107. Verkkojen Eurooppa -välineen tavoitteena on vauhdittaa investointeja Euroopan laajuisiin liikenne- ja energiaverkkoihin, myös sotilaalliseen liikkuvuuteen, hankkimalla rahoitusta sekä julkiselta että yksityiseltä sektorilta sekä helpottamalla rajatylittävää yhteistyötä energian ja erityisesti uusiutuvien energialähteiden alalla. Sotilaalliseen liikkuvuuteen tehtävissä investoinneissa keskitytään neljään EU:n ensisijaiseen sotilaallisen liikkuvuuden käytävään, myös niillä EU:n sotilaallisen liikkuvuuden käytävillä, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä itäisillä ulkoraja-alueilla ja Mustanmeren alueella.

108. Verkkojen Eurooppa -välineen toteuttamisen ohjeelliset määrärahat vuosiksi 2028–2034 ovat 61 859 miljoonaa euroa, joista

    i) 40 610 miljoonaa euroa liikenteeseen ja sotilaalliseen liikkuvuuteen, joista 13 961 miljoonaa euroa sotilaalliseen liikkuvuuteen;

    ii) 21 249 miljoonaa euroa energiaan.

109. Unionin yhteisrahoitusosuuden enimmäismäärän olisi oltava

    i) 50 prosenttia hankkeen toteuttamisen valmistelemiseksi tarvittaviin tutkimuksiin;

    ii) 50 prosenttia liikennealaan liittyviin töihin, ja osuus korotetaan 75 prosenttiin niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden asukaskohtainen bruttokansantulo (BKTL) on alle 90 prosenttia EU:n keskiarvosta;

    iii) 50 prosenttia energia-alaan liittyviin töihin;

    iv) 75 prosenttia sellaisiin energia-alan toimiin, joilla edistetään yhteistä etua koskevien hankkeiden kehittämistä, mukaan lukien hankkeet, joilla pyritään lopettamaan energiaeristyneisyys ja poistamaan yhteenliitäntöjen pullonkaulat, edistämään energiatehokkuutta ja energiainfrastruktuurin suojelua ja häiriönsietokykyä sekä varmistamaan toimitusvarmuus, myös varastoinnin avulla;

    v) 60 prosenttia syrjäisimmillä alueilla toteutettaviin liikenne- ja energia-alan töihin.

Pelastuspalvelu ja terveysuhkiin varautuminen ja reagointi

110. Uudesta unionin pelastuspalvelumekanismista ja unionin tuesta terveysuhkiin varautumista ja reagointia varten tarjotaan tukea kaikenlaisten Euroopan unionissa tai sen ulkopuolella mahdollisesti tapahtuvien luonnonkatastrofien ja ihmisen aiheuttamien katastrofien, myös rajatylittävien terveysuhkien, ehkäisemiseen sekä niihin varautumiseen ja reagoimiseen. Ohjelman ohjeelliset määrärahat ovat 6 148 miljoonaa euroa.

Koulutus, kulttuuri, demokratia ja eurooppalaiset arvot

111. Erasmus+-ohjelmalla tuetaan laadukasta koulutusta ja tarjotaan oppimis- ja liikkuvuusmahdollisuuksia nuorille, oppisopimuskoulutettaville, opiskelijoille ja opettajille. Erasmus+-ohjelmalla tuetaan myös nuorten osallistumista urheilualan solidaarisuustoimiin ja yhteistyöhön. Ohjelman ohjeelliset määrärahat ovat 34 713 miljoonaa euroa, jotka on jaettu alustavasti koulutukseen, nuorisoalalle ja urheiluun.

112. AgoraEU-ohjelmaan kootaan demokratialle, kulttuurille, medialle ja kansalaisyhteiskunnalle annettava tuki. Ohjelman ohjeelliset määrärahat ovat 5 324 miljoonaa euroa, jotka on jaettu alustavasti kulttuuriin, mediaan, demokratiaan, kansalaisiin, tasa-arvoon, oikeuksiin ja arvoihin.

Euratomin tutkimusohjelma ja ydinturvallisuus

113. Otsakkeesta tuetaan edelleen Euroopan atomienergiayhteisön tutkimus- ja koulutusohjelmaa. Ohjelman ohjeelliset määrärahat ovat 7 786 miljoonaa euroa, joista 4 941 miljoonaa euroa osoitetaan ITER-fuusiohankkeeseen.

114. Ydinturvallisuusyhteistyötä ja ydinlaitosten käytöstä poistamista koskevan eurooppalaisen välineen ohjeelliset määrärahat ovat 818 miljoonaa euroa. Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalan käytöstäpoiston tukemista jatketaan 604 miljoonan euron ohjeellisilla määrärahoilla, joista unionin yhteisrahoitusosuus on enintään 86 prosenttia.

Muut ohjelmat

115. Tästä otsakkeesta rahoitetaan myös oikeusalan ohjelmaa, jonka ohjeelliset määrärahat ovat 496 miljoonaa euroa, Perikles V -ohjelmaa, jonka ohjeelliset määrärahat ovat 7 miljoonaa euroa, ja sisämarkkina- ja tulliohjelmaa, joka kattaa sisämarkkinoiden, tulliliiton sekä verotuksen ja petostentorjunnan alan toiminnan ja jonka ohjeelliset määrärahat ovat 4 431 miljoonaa euroa.

IV OTSAKE 3 – GLOBAALI EUROOPPA

116. Tästä otsakkeesta rahoitetaan Euroopan unionin ulkoista toimintaa, erityisesti kansainvälisiä kumppanuuksia, mukaan lukien kehitysyhteistyö, humanitaarinen apu sekä apu ehdokasmaille ja mahdollisille ehdokasmaille niiden valmistautuessa Euroopan unioniin liittymiseen. Ulkoisen toiminnan rahoittaminen on yksinkertaisempaa, kohdennetumpaa ja joustavampaa, ja samalla säilytetään EU:n tuen ennakoitavuus. Se auttaa vaalimaan ja edistämään unionin arvoja ja strategisia etuja sekä edistämään molempia osapuolia hyödyttäviä kumppanuuksia. Sen avulla varmistetaan Euroopan unionin kansainvälisten sitoumusten asianmukainen täytäntöönpano, mukaan lukien kestävän kehityksen tavoitteet ja Pariisin sopimus, sekä muuttoliikkeen ulkoinen ulottuvuus ja jatkuva horjumaton tuki Ukrainalle.

117. Tähän otsakkeeseen kuuluvien sitoumusten enimmäismäärä on 150 138 miljoonaa euroa.

OTSAKE 3 – GLOBAALI EUROOPPA (miljoonaa euroa, vuoden 2025 hintoina)						
2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
X	X	X	X	X	X	X

Globaali Eurooppa -väline

118. Globaali Eurooppa -välineellä tuetaan useita EU:n politiikkoja, mukaan lukien tuki ehdokasmaille ja mahdollisille ehdokasmaille niiden valmistautuessa tulevaan Euroopan unionin jäsenyyteen, naapuruuspolitiikkaan liittyviä toimia, kansainvälisiä kumppanuuksia ja kehitysyhteistyötä, humanitaarista apua, Ukrainalle annettavaa tukea sekä EU:n muiden politiikkojen ulkoisia näkökohtia. Globaali Eurooppa -välineen avulla Euroopan unioni voi yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa reagoida kattavasti laittomaan muuttoliikkeeseen ja pakkomuuttoon tavalla, joka on linjassa muuttoliikettä koskevan kokonaisvaltainen lähestymistavan kanssa ja täydentää EU:n muuttoliikepolitiikan sisäistä ulottuvuutta. Välineestä myönnettävää tukea edistetään monenlaisilla välineillä, joilla varmistetaan synergiat Euroopan kilpailukykyrahaston kanssa ja johdonmukaisuus suhteessa Global Gateway -strategian täytäntöönpanoon.

119. Globaali Eurooppa -väline pannaan ensisijaisesti täytäntöön ohjelmasuunnitteluun kuuluvilla maantieteellisillä toimilla, joita täydennetään tarvittaessa ohjelmasuunnittelun ulkopuolisilla toimilla. Ohjelmoitavien toimien osuus välineestä rahoitettavista menoista on vähintään 70 prosenttia. Ohjelmasuunnittelun ulkopuolisiin toimiin kuuluvat humanitaarisen avun toimet humanitaarista apua koskevan asetuksen mukaisesti, makrotaloudellinen rahoitusapu, kriiseihin puuttumiseen, rauhan turvaamiseen ja ulkopolitiikan tarpeisiin liittyvät toimet sekä häiriönsieto- ja kilpailukykyä edistävät toimet.

120. Globaali Eurooppa -välineen ohjeelliset määrärahat ovat 142 183 miljoonaa euroa. Määrärahat jaetaan alustavasti seuraavasti:

i) 30 927 miljoonaa euroa laajentumista ja Eurooppaa koskevaan pilariin

ii) 30 754 miljoonaa euroa Lähi-idän, Pohjois-Afrikan ja Persianlahden alueen pilariin

iii) 43 360 miljoonaa euroa Saharan eteläpuolisen Afrikan pilariin

iv) 12 213 miljoonaa euroa Aasian ja Tyynenmeren alueen pilariin

v) 6 549 miljoonaa euroa Pohjois- ja Etelä-Amerikan ja Karibian alueen pilariin

vi) 8 446 miljoonaa euroa globaaliin pilariin

vii) 9 934 miljoonaa euroa uusia haasteita ja prioriteetteja varten varattuun joustovaraan.

Välineen mukaisista menoista vähintään 90 prosentin on täytettävä julkisen kehitysavun kriteerit, myös vähiten kehittyneille maille suunnatun jatkuvan ja kohdennetun tuen osalta. Ukrainalle annettavaan tukeen liittyvät menot olisi jätettävä tämän tavoitteen ulkopuolelle.

Välineen ohjeellisista kokonaismäärärahoista ohjeelliset 25 000 miljoonaa euroa (käypinä hintoina) olisi osoitettava humanitaariseen apuun.

Välineen ohjeellisista kokonaismäärärahoista ohjeelliset 10 prosenttia olisi osoitettava muuttoliikkeen ulkoista ulottuvuutta, mukaan lukien muuttoliikkeen juurisyyt, tukeviin toimiin.

121. Neuvostolla on keskeinen rooli välineen koko suunnittelun ja täytäntöönpanon ajan, mukaan lukien strategisen ja poliittisen ohjauksen antaminen etukäteen, uusiin haasteisiin ja prioriteetteihin annettavan avun valvonta sekä täytäntöönpanon ja tuloksellisuuden seuranta.

122. Välineestä olisi voitava myöntää tukea enintään 80 000 miljoonaa euroa (käypinä hintoina) talousarviotakuina, Euratom-lainoina, makrotaloudellisena rahoitusapuna myönnettyinä lainoina ja politiikkaperusteisina lainoina erityisesti tulosperusteisia suunnitelmia täytäntöönpaneville kumppanimaille. Politiikkaperusteiset lainat asetetaan saataville täytäntöönpanosäädöksillä. EIP:lle osoitetaan 15 270 miljoonan euron ohjeellinen määrä (käypinä hintoina).

123. Tämän välineen käyttämättömät maksusitoumus- ja maksumäärärahat siirretään ilman eri toimenpiteitä seuraavalle varainhoitovuodelle.

124. Toimen talousarviositoumuksen ne osat, joita ei ole talousarviositoumusta seuraavan viidennen vuoden joulukuun 31 päivään mennessä käytetty ennakkorahoitukseen tai välimaksuihin tai joista ei ole esitetty todennettua menoilmoitusta tai maksupyyntöä, vapautetaan.

Tuki Ukrainalle

125. Euroopan unioni jatkaa taloudellista tukeaan Ukrainalle sen liittymisprosessia ja pidemmän aikavälin jälleenrakennusta varten. Vuosina 2028–2034 Ukraina-varauksesta annetaan tukea enintään 88 869 miljoonaa euroa seuraavissa muodoissa:

    i) talousarviotakuut ja muu kuin Ukraina-varauksesta lainoina myönnettävä tuki, joiden määrät ylittävät monivuotisen rahoituskehyksen enimmäismäärät, siten, että vuotuinen enimmäismäärä on 13 500 miljoonaa euroa;

    ii) liikkumavaralla taattu lainatuki.

    Euroopan unioni voi antaa Ukrainalle tukea talousarviotakuun muodossa enintään 42 658 miljoonaa euroa. EIP:lle osoitetaan 12 000 miljoonan euron ohjeellinen vähimmäismäärä.

126. Tämän Ukrainalle vuosiksi 2028–2034 myönnetyn uuden tuen lisäksi Euroopan unioni voi myöntää lainakustannustukea, joka ylittää monivuotisen rahoituskehyksen enimmäismäärät.

127. Ukrainalle voidaan priorisoida lisärahoitusta laajentumista ja Eurooppaa koskevasta pilarista ja globaalista pilarista sekä uusia haasteita ja prioriteetteja varten varatusta joustovarasta humanitaarisen avun ja muiden asianmukaisesti kohdennettujen toimien muodossa annettavaa tukea varten, siten että säilytetään muille kumppaneille annettavan tuen ennakoitavuus.

128. Neuvosto osallistuu edelleen tiiviisti Ukrainalle annettavan tuen hallinnointiin.

Globaali Eurooppa -välineeseen kuulumattomat ulkoiset toimet

129. Tästä otsakkeesta rahoitetaan myös ohjeelliset määrärahat, jotka ovat 2 864 miljoonaa euroa yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, 1 069 miljoonaa euroa kestävää kalastusta koskeviin kumppanuussopimuksiin ja alueellisiin kalastuksenhoitojärjestöihin sekä 887 miljoonaa euroa merentakaisiin maihin ja alueisiin, Grönlanti mukaan luettuna.

Euroopan rauhanrahasto

130. Euroopan rauhanrahasto toimii edelleen talousarvion ulkopuolisena välineenä, jolla rahoitetaan turvallisuus- ja puolustusalan toimia vuosina 2028–2034. Rahaston käytettävissä oleva enimmäismäärä on 27 104 miljoonaa euroa, ja se rahoitetaan jäsenvaltioiden maksuosuuksilla BKTL-jakoperusteen mukaisesti.

V OTSAKE 4 – HALLINTO

131. EU:n yleinen hallinto, jonka palvelukseen otettu henkilöstö on erittäin ammattitaitoista ja jonka maantieteellinen edustavuus on mahdollisimman laaja, on keskeisessä asemassa tuettaessa Euroopan unionia saamaan aikaan tuloksia prioriteettialoillaan ja toteuttamaan politiikkojaan ja ohjelmiaan Euroopan yhteisen edun mukaisesti. Eri politiikanaloilla, muun muassa koontipakettien avulla ja monivuotisen rahoituskehyksen rakennetta virtaviivaistamalla, toteutettavien yksinkertaistamispyrkimysten sekä uusien teknologioiden, kuten tekoälyn, käyttöönoton pitäisi samalla vähentää hallinnollista taakkaa ja tuottaa säästöjä. Koska EU:n yleistä hallintoa koskevat vaatimukset muuttuvat prioriteettien muuttuessa, on edelleen ratkaisevan tärkeää parantaa jatkuvasti sen joustavuutta, tehokkuutta, läpinäkyvyyttä ja vaikuttavuutta.

132. Tämän otsakkeen maksusitoumusmäärärahat, jotka ovat 96 407 miljoonaa euroa, käsittävät toimielinten ja Eurooppa-koulujen hallintomenot sekä eläkemaksut, ja niiden enimmäismäärä on:

OTSAKE 4 – HALLINTO (miljoonaa euroa, vuoden 2025 hintoina)						
2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
X	X	X	X	X	X	X

133. Tämän otsakkeen enimmäismäärät asetetaan siten, että voidaan välttää liialliset liikkumavarat ja, kun pidetään mielessä uudelleenpriorisointi ja tehokkuushyödyt, jotka on saavutettava, voidaan ottaa huomioon kaikkien toimielinten vakaa henkilöstömäärä nykytasolla, odotetut palkkojen tarkistukset, urakehitys ja eläkekustannukset sekä muut asiaankuuluvat oletukset. Otsakkeen 4 enimmäismäärään sisältyvät eläkemenot lasketaan ottamatta huomioon henkilöstön eläkejärjestelmään suorittamia maksuja.

134. Talousarviota koskevan kurinalaisuuden periaatetta olisi sovellettava kaikkiin toimielimiin, jotta voidaan edelleen valvoa ja hallinnoida hallintomenoja. Kaikkia EU:n toimielimiä, elimiä ja virastoja kehotetaan tarkistamaan säännöllisesti hallintomenojaan, jotta voidaan tukea muuttuvien vaatimusten hallintaa. Ne kaikki auttavat varmistamaan, että tehokkuushyödyt saavutetaan tasapainoisella tavalla kunkin organisaation koko huomioon ottaen, muun muassa optimoimalla henkilöstöresurssit keskittymällä keskeisiin aloihin ja luopumalla vähemmän tärkeistä tehtävistä. Toimielinten välisen yhteistyön syventäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa Euroopan unionin tehokasta toimintaa ja tuottaa samalla mittakaavaetuja ja säästöjä. Tältä osin Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio tekevät yhteistyötä synergioiden luomiseksi, ja niitä pyydetään ehdottamaan aloitteita toimielinten välisen yhteistyön syventämiseksi esimerkiksi tietotekniikan, kyberturvallisuuden, hankintojen ja rakennusten aloilla sekä tutkimaan yhteistyön lisäämistä kääntämisen ja tulkkauksen aloilla. Myös komission laajamittainen tarkastelu tarjoaa tähän erinomaisen tilaisuuden, ja kaikki toimielimet, elimet ja virastot voisivat toteuttaa vastaavan pilottihankkeen.

135. Ohjelmatukimenot olisi edelleen liitettävä toimintamenoihin kunkin ohjelman määrärahojen tai politiikka-alan puitteissa, ja samalla olisi varmistettava avoin, jatkuva, säännöllinen ja kattava seuranta ja raportointi kaikissa otsakkeissa.

136. EU:n rahoitusosuus erillisvirastoille ja muille elimille olisi edelleen rahoitettava niiden tarkoitukseen liittyvistä otsakkeista. Eurooppa-neuvosto pyytää komissiota tarkastelemaan perusteellisesti erillisvirastoille annettuja tehtäviä erityisesti silloin, kun niiden toimeksiannot voivat olla päällekkäisiä, ja ehdottamaan tarvittaessa muutoksia niiden rakenteen yksinkertaistamiseksi ja järkeistämiseksi sekä tarvittaessa ehdottamaan sulautumisia ja sulkemisia.

VI TULOT

137. Omia varoja koskevien järjestelyjen yleisinä ohjaavina tavoitteina olisi oltava yksinkertaisuus, avoimuus ja yhdenvertaisuus, oikeudenmukainen taakanjako mukaan luettuna. EU:n talousarvioon vuotuisten maksumäärärahojen kattamiseksi osoitettavien omien varojen kokonaismäärä saa olla enintään 1,75 prosenttia kaikkien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta BKTL:sta. Vuotuisten maksusitoumusmäärärahojen kokonaismäärä saa olla enintään 1,81 prosenttia kaikkien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta BKTL:sta. Maksusitoumusmäärärahojen ja maksumäärärahojen välillä säilytetään kiinteä yhteys.

138. Omien varojen enimmäismääriä kasvatetaan edelleen väliaikaisesti 0,6 prosenttiyksiköllä kaikkien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta BKTL:sta NextGenerationEU-välineeseen liittyvästä lainanotosta johtuen siihen asti, kun kaikki nämä velat ovat lakanneet, ja enintään 31. joulukuuta 2058 saakka.

p.m. Ukrainan kestävä rahoitus

139. Monivuotisen rahoituskehyksen menojen enimmäismäärät ovat sitovia, ja liikkumavara otetaan käyttöön ainoastaan poikkeuksellisissa tilanteissa. Jos komissio ehdottaa uusia välineitä tai aktivoi olemassa olevia välineitä, joilla on liikkumavaraan perustuva takaus, se esittää ehdotuksen mukana yksityiskohtaisen ennusteen vaikutuksista liikkumavaran käyttöön.

140. Jos Euroopan unioniin tai sen jäsenvaltioihin kohdistuu vuosina 2028–2034 vakava kriisi, vakavia vaikeuksia tai niiden vakava uhka, neuvosto voi määräenemmistöllä SEUT 311 artiklan neljännen kohdan mukaisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan ja Eurooppa-neuvoston mahdollisesti antaman ohjauksen huomioon ottaen antaa komissiolle luvan ottaa pääomamarkkinoilta poikkeuksellisesti lainaksi varoja jäsenvaltioille myönnettäviä lainoja varten yksinomaan tällaisten tilanteiden seurauksiin puuttumiseksi. Lainaksi otettujen varojen summa vuosiksi 2028–2034 on enintään 350 000 miljoonaa euroa. Omien varojen enimmäismääriä kasvatetaan väliaikaisesti 0,25 prosenttiyksiköllä yksinomaan tällaisesta lainanotosta aiheutuvien unionin velkojen kattamiseksi siihen asti, kun kaikki tällaiset velat ovat lakanneet.

141. Uusi Euroopan unionin omien varojen järjestelmä tulee voimaan sitä päivää seuraavan ensimmäisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona viimeiseltä jäsenvaltiolta on saatu ilmoitus sen hyväksymismenettelyjen loppuunsaattamisesta. Kaikkia sen osia sovelletaan takautuvasti 1. tammikuuta 2028 alkaen. Digitaalisia palveluja koskevia omia varoja sovelletaan kuitenkin sitä vuotta seuraavan ensimmäisen vuoden tammikuun 1. päivästä, jona tiettyjen digitaalisten palvelujen tarjoamisesta saatavista tuloista kannettavaa digitaalisten palvelujen veroa koskevasta yhteisestä järjestelmästä annetun direktiivin asiaankuuluvia säännöksiä sovelletaan. Jäsenvaltiot hyväksyvät uuden omia varoja koskevan päätöksen mahdollisimman pian valtiosääntöjensä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Perinteiset omat varat

142. Jäsenvaltioiden on pidätettävä 1. tammikuuta 2028 alkaen itselleen kantokuluina 10 prosenttia kantamistaan määristä. [Unionin käsittelymaksusta saatavat tulot asetetaan unionin käyttöön perinteisinä omina varoina 1. tammikuuta 2028 alkaen.]

Arvonlisäveroon perustuvat omat varat

143. Arvonlisäveroon perustuviin omiin varoihin sovelletaan 0,30 prosentin verokantaa. Alv-määräytymisperusteen rajaaminen [keskeytetään] TAI [säilytetään].

Muovipakkausjätteeseen perustuvat omat varat

144. Kierrättämättömään muovipakkausjätteeseen perustuviin omiin varoihin sovelletaan verokantaa, joka on 1,25 euroa kilogrammaa kohti mukautettuna vuosittain inflaation huomioon ottamiseksi. Vuotuiset bruttovähennykset [keskeytetään] TAI [säilytetään].

Uudet omat varat

145. Uudet omat varat otetaan käyttöön seuraavasti:

i) Vuotuinen rahoitusosuus, joka vastaa kolmea prosenttia vuotuisesta nettoliikevaihdosta verkkomainonnasta, verkossa toimivista välitys-/markkinapaikkapalveluista ja käyttäjätiedoista saaduista tuloista, sellaisten yritysten osalta, jotka ylittävät digitaalista toimintaa koskevan vuotuiselle liikevaihdolle asetetun EU:n 50 miljoonan euron raja-arvon ja vuotuiselle kokonaisliikevaihdolle asetetun 750 miljoonan euron raja-arvon. Eurooppa-neuvosto kehottaa neuvostoa jatkamaan tässä yhteydessä tiettyjen digitaalisten palvelujen tarjoamisesta saatavista tuloista kannettavaa digitaalisten palvelujen veroa koskevasta yhteisestä järjestelmästä annettavan direktiivin käsittelyä, jotta siitä päästäisiin nopeasti yhteisymmärrykseen vuonna 2027.

ii) Kansallinen rahoitusosuus, joka lasketaan kertomalla kulutukseen luovutettujen valmistettujen tupakan ja tupakkavastikkeiden määrät kussakin jäsenvaltiossa sovellettavalla vähimmäisverokannalla siten, että verokanta on 15 prosenttia kaikkien jäsenvaltioiden osalta.

Regressiivisen vaikutuksen lieventämiseksi verokanta otetaan käyttöön vaiheittain niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden arvioitu keskimääräinen vuotuinen maksuosuus vuosina 2028–2034 on yli 150 prosenttia niiden vuosien 2028–2034 keskimääräisestä BKTL-osuudesta, alkaen 5 prosentin verokannasta vuosina 2028–2030, nousten 10 prosenttiin vuosina 2031–2033, kunnes vuonna 2034 sovelletaan täyttä 15 prosentin verokantaa. Sen vuoksi Eurooppa-neuvosto korostaa, että on tärkeää saattaa päätökseen tupakkaverodirektiivin uudelleenlaadintaa koskeva työ ja siihen liittyvät yleisestä valmisteverojärjestelmästä annetun direktiivin muutokset, jotta sääntöjä voidaan soveltaa 1. tammikuuta 2028 mennessä.

iii) Kansallinen rahoitusosuus, joka lasketaan keräämättömien sähkö- ja elektroniikkalaitteiden painosta ja jonka verokanta on 2,25 euroa kilogrammaa kohti mukautettuna vuosittain inflaation huomioon ottamiseksi.

Omia varoja koskevassa päätöksessä olisi annettava neuvostolle valtuudet muuttaa jäsenvaltiossa tiettynä vuonna keräämättä jääneen sähkö- ja elektroniikkalaiteromun painon laskentamenetelmää omien varojen järjestelmää koskevissa täytäntöönpanotoimenpiteissä (IMSOR), kun sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annettu direktiivi on tarkistettu.

iv) Päästökauppajärjestelmästä 1 saatavat tulot, joiden verokanta on 30 prosenttia.

Hiilestä irtautumisen asteittaisen edistymisen huomioon ottamiseksi niiden jäsenvaltioiden, jotka ovat oikeutettuja modernisaatiorahastoon 2021–2030, verokanta otetaan käyttöön asteittain siten, että sitä korotetaan vuosittain 5 prosenttiyksikköä alkaen 0 prosentin verokannasta vuonna 2028, kunnes vuonna 2034 sovelletaan täyttä 30 prosentin verokantaa.

v) Hiilirajamekanismista (CBAM) saatavat tulot, joiden verokanta on 100 prosenttia.

146. Euroopan unioni jatkaa kryptovaroihin perustuvien uusien omien varojen kehittämistä. Tätä varten komissio esittää vuonna 2028 ehdotuksen tarvittavasta alakohtaisesta lainsäädännöstä, joka perustuu hallinnollista yhteistyötä koskevassa direktiivissä (DAC8) vahvistettuihin raportointivelvoitteisiin ja automaattista tietojenvaihtoa koskevaan kehykseen.

Bruttokansantuloon perustuvat omat varat

147. Kaikkien muiden tulojen perusteella vahvistettu yhdenmukainen verokanta, jota sovelletaan kunkin jäsenvaltion yhteenlaskettuun BKTL:oon, säilyy ennallaan. BKTL-korjaukset [keskeytetään] TAI [säilytetään].

Muut tulot

148. Eurooppa-neuvosto panee merkille komission ehdotuksen 2 GHz:n taajuusaluetta koskevasta valintamenettelystä saatavan tuoton osoittamisesta kilpailukykyrahastoon. Lisäksi tulot, jotka liittyvät 6G-palveluihin käytettävän korkeamman 6 GHz:n taajuusalueen käyttöoikeuksiin, otetaan EU:n talousarvioon muina tuloina, mikä vähentää kansallisia rahoitusosuuksia. Tätä varten komissio ottaa ehdotuksen huomioon asiaankuuluvassa alakohtaisessa lainsäädännössä vuoden 2028 alkupuoliskoon mennessä. Kun soveltaminen päättyy ja toteutetaan uusi valintamenettely tai uusinta, muista taajuuksista saatavat tulot, joita jäsenvaltiot jo hyödyntävät tuloina, otetaan EU:n talousarvioon muina tuloina.